

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Onnistunut muutto

Kehitysvammaisten nuorten ja heidän vanhempiensa näkemyksiä muutosta
Salinmäen palvelukotiin

Emilia Lajunen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op

11/2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Emilia Lajunen	Sivumäärä 39 ja 4 liitesivua
Työn nimi Onnistunut muutto – kehitysvammaisten nuorten ja heidän vanhempiansa näkemyksiä muutosta Salinmäen palvelukotiin	
Ohjaava(t) opettaja(t) Juha Makkonen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Lahden kaupungin kehitysvammapalvelut, Jonna Salomaa	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni on selvitys siitä, minkälaista tukea kehitysvammaiset nuoret ja heidän vanhempansa kaipaisivat muuton yhteydessä ja siitä, miten muuttovalmennusta voitaisiin hyödyntää jatkossa paremmin. Tavoitteena on saada selville mahdollisimman kattavasti erilaisia näkökulmia asiaan liittyen, jotta jatkossa muuttovalmennustoimintaa voitaisiin kehittää parempaan suuntaan. Tein opinnäytetyöni Lahden kaupungin vammaispalveluille.</p> <p>Opinnäytetyöni sisälsi muuttovalmennuksen kehitysvammaisille nuorille, jotka muuttivat Lahteen valmistuneeseen Salinmäen palvelukotiin syksyllä 2012. Tämän lisäksi haastattelin muuttovalmennukseen osallistuneita kehitysvammaisia nuoria sekä heidän vanhempiaan heidän toiveistaan ja ajatuksistaan muuttovalmennukseen liittyen. Käytin haastattelumetodeinani osaksi teemahaastattelua ja osaksi avointa haastattelua.</p> <p>Muuttovalmennusta järjestettiin yhteensä neljä kertaa, joista kahtena nuoret olivat jo muuttaneet uuteen kotiansa. Tämän vuoksi näin tarpeelliseksi selvittää voisiko pidempikestoinen muuttovalmennus tukea nuorta kehitysvammaista ja mahdollisesti hänen vanhempiaan paremmin. Selvisi, että osa koki muuttovalmennuksen riittävänä sellaisenaan ja osa puolestaan olisi kaivannut pidempää valmennusta. Oli kuitenkin pohdittava, olisiko pidempi muuttovalmennus voinut olla avuksi nuoren itsenäistymiselle.</p> <p>Käytännön asioiden selvittely ennen muuttoja koettiin tarpeelliseksi sekä vanhempien että nuorten näkökulmasta. Esille nousi myös ajatuksia vertaistuesta vanhemmille muuttovalmennuksen yhteydessä. Myös ryhmäyttävät harjoitukset muuttovalmennuksessa nähtiin positiivisena asiana. Olen tehnyt esille tulleiden asioiden pohjalta kehittämissuositusten, jota voidaan hyödyntää tulevaisuudessa muuttovalmennusta suunniteltaessa.</p>	
Asiasanat asumisvalmennus , kehitysvammaisuus , itsenäistyminen -- psykologia	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Bachelor degree of civic activity and youthwork

ABSTRACT

Author Emilia Lajunen	Number of Pages 39 and 4 inclusion pages
Title Successful migration – mentally handicapped young people and their parents point of view of migration to Salinmäki's service home	
Supervisor(s) Juha Makkonen	
Subscriber and/or Mentor Mentally handicapped service of the city of Lahti	
Abstract <p>My thesis is a research of what kind of support mentally handicapped young people and their parents would need when young people are moving on their own and how the migration training could be done better. The aim of my thesis is to find out different point of views to improve migration training. I did my thesis to the mentally handicapped service of the city of Lahti.</p> <p>My thesis included the migration training for mentally handicapped young people who moved into the Salinmäki's service home in autumn 2012. I also interviewed those mentally handicapped young people and their parents for their wishes and things about migration training. My interview methods were theme interview and open interview.</p> <p>Migration training was organized four times. Two of them were before moving and two after they had moved into their new home. That's why I tried to solve if a longer migration training would support better the mentally handicapped young people and their parents. It turned out that some people thought that four times of migration training were enough and some people would like to have longer migration training. It made me think if longer migration training would be helpful for young people to become independent.</p> <p>Mentally handicapped young people and their parents thought that it was necessary to solve out everyday issues before moving. It also turned out that the parents would need peer support during the migration training. The team work exercises were also positive things. I have done a development plan which could be used when planning migration training in the future.</p>	
Keywords migration training , mantally handicap , independence -- psychology	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TAUSTAA	6
2.1 Organisaatio/tilaaja	6
2.2 Kehitysvammaisuuden määrittelyä	7
2.3 Kehitysvammaisten asuminen Suomessa	8
2.4 Muuttovalmennuksen historia ja tarkoitus	11
3 TUTKIMUSKYSYMYS JA TEORIAA	12
3.1 Tutkimuskysymys ja tavoitteet	12
3.2 Itsenäistyvä nuori	13
3.3 Haasteet kehitysvammaisen nuoren kohdalla	15
3.4 Aiemmat tutkimukset aiheesta	16
4 TUTKIMUKSEN KULKU	17
4.1 Miksi laadullinen tutkimus?	17
4.2 Muuttovalmennus	19
4.3 Aineistonkeruun onnistuminen	22
5 TUTKIMUSAINEISTON ANALYSOINTI	23
5.1 Ryhmittely	23
5.2 Yhtäläisyydet ja poikkeavuudet aineistossa	25
5.3 Aineiston puoltamista ja horjuttamista – kriittinen arviointi	31
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	32
6.1 Kehittämissuhteet	33
6.3 Vertailua aiempiin tutkimuksiin	35
7 PÄÄTÖSSANAT	37
7.1 Yhteenveto ja itsearviointi	37
LÄHTEET	38
LIITTEET	40

1 JOHDANTO

Lahteen on valmistunut syksyllä 2012 Salinmäen palvelukoti. Salinmäen palvelukoti tarjoaa aamu- ja iltapäivätoimintaa neljällekymmenelle kehitysvammaiselle lapselle sekä tilapäishoitopaikkoja ja loma-ajan toimintaa. Toinen puoli rakennuksesta on suunnattu kehitysvammaisten asumispalveluihin. Yhdeksän paikkaa on tarkoitettu erityisopetuksen toisen asteen päättävälle kehitysvammaisille nuorille. Toiset yhdeksän paikkaa on suunnattu eritasoisesti kehitysvammaisille nuorille, jotka tarvitsevat runsaasti apua päivittäisissä toiminnoissaan. (Lahden kaupunki 2012.)

Minulle tarjottiin mahdollisuutta tehdä opinnäytetyöni Salinmäen palvelukotiin muuttaviin nuoriin ja heidän vanhempiinsa liittyen. Tarkoitukseni oli kartoittaa minkälaisia ajatuksia ja tunteita muutto omaan kotiin herättää nuorissa ja heidän vanhemmissaan. Vedin nuorille muuttovalmennusta neljänä keskiviikkona syksyn aikana, minkä avulla tarkoitukseni oli selvittää minkälaista tukea nuoret ja heidän vanhempansa kaipaisivat muuttoon liittyen. Tämän lisäksi haastattelin nuoria ja heidän vanhempiaan.

Kehitysvammaisen nuoren muuttoon liittyviä ajatuksia ja tarpeita on tutkittu melko vähän. On tärkeää ottaa huomioon vanhempien ja nuorten näkemyksiä tuen tarpeesta muuton yhteydessä, jotta jatkossa pystytään luomaan muutosta mahdollisimman turvallinen asia jokaiselle osapuolelle. Tuen tarpeita sekä muuttoon liittyviä ajatuksia kartoittamalla voidaan jatkossa kehittää muuttovalmennusta ja siinä käytäviä asioita.

Tulen tuomaan opinnäytetyössäni esille vammattoman nuoren elämänkaareen liittyviä asioita itsenäistymisestä. Peilaan näitä asioita kehitysvammaisen nuoren kanssa eteen tuleviin haasteisiin itsenäistymisvaiheessa kirjallisuuden sekä oman tutkimusaineistoni valossa. Opinnäytetyöni tarkoituksena on tuoda esille näkökulmia kehitysvammaisen nuoren sekä hänen vanhempiansa ajatuksista muuttoon liittyen, jotta tulevaisuudessa pystyttäisiin luomaan vielä yksilökeskeisempää ja monipuolisempaa muuttovalmennusta tälle kohderyhmälle.

2 TAUSTAA

Olen kiinnostunut kehitysvammaisten parissa tehtävästä työstä. Olen ollut töissä kahdessa eri kehitysvammaisten asuntolassa; Rinnekoti-Säätiöllä Kaikurinteen asu-
misyksikössä ja Lahden kaupungilla Kangaskukkulan palvelukodissa. Näiden kautta
valitsin myös opinnäytetyöaiheeni. Seuraavaksi kerron hieman vammaispalveluista ja
vammaisten asemasta Lahdessa. Selvennän käsitystä muuttovalmennuksen tarkoi-
tuksesta ja tavoitteista. Asukkaat valittiin Salinmäen palvelukotiin vasta kesällä 2012,
joten muuttovalmennus päästiin aloittamaan vasta elokuussa.

2.1 Organisaatio/tilaaja

Opinnäytetyöni on tilannut Lahden kaupungin vammaispalvelut. Lahden kaupunki on
mukana Arjen keskiössä nimisessä hankkeessa ja opinnäytetyöni sivuaa osittain tätä
hanketta. Projekti on kaksivuotinen ja se on käynnistynyt keväällä 2012. Projektissa
on mukana Lahden lisäksi kolme kaupunkia: Kotka, Seinäjoki ja Turku. Arjen keski-
össä – projekti pyrkii etsimään uudenlaisia tapoja järjestää erityisen tuen piiriin kuu-
luvien ihmisten asumista tulevaisuudessa. ARA koordinoi hanketta. (ARA 2012.)

Kuvio1. Arjen keskiössä – projektin tavoitteita (ARA 2012).

2.2 Kehitysvammaisuuden määrittelyä

Suomessa kehitysvammaisia ihmisiä on noin 40 000. Kehitysvammalla tarkoitetaan vaikeutta ymmärtää ja oppia asioita. Kehitysvamma voi vaihdella lievästä vaikeaan kehitysvammaan asti. (Verner 2012.) Terveyskirjaston määritelmän mukaan kehitysvammaisuudella tarkoitetaan älyllisten toimintojen jälkeensä jääneisyyttä, joka on muodostunut ihmiselle kehitysiän aikana eli ennen 18 vuoden ikää. Tästä johtuen kehitysvammaisen henkilö ei pysty huolehtimaan asioistaan samalla tavalla kuin muut ihmiset. (Terveyskirjasto 2009.) Jos ihmisen suorituskyky heikentyy 18 ikävuoden jälkeen, puhutaan useimmiten dementiasta (Kaski 2001, 21).

Kehitysvammaisuus voi johtua fyysisistä syistä kuten sairaudesta vanhemmilla. Esimerkiksi HIV lapsen vanhemmalla voi johtaa lapsen kehitysvammaan. Vanhemman valinnat voivat myös vaikuttaa sikiön kehitysvamman syntyyn. Tupakka ja alkoholi raskauden aikana saattavat aiheuttaa häiriöitä sikiön kehityksessä. Liikenneonnettomuus voi myös olla kehitysvamman aiheuttaja. Kehitysvamma voi syntyä myös psyykkisistä syistä. (Terveyskirjasto 2009.)

Älyllisellä kehitysvammalla tarkoitetaan ihmisen älyllisten toimintojen vajavuutta. Termin on määritellyt WHO ja tässä merkityksessä se on yleisesti tunnettu. WHO:n määritelmän mukaan älyllinen kehitysvammaisuus tarkoittaa tilaa, jossa ihmisen henkisen suorituskyvyn kehitys on estynyt tai epätäydellinen. Ihmisellä on tällöin puutteellisesti kehittyneet kielelliset, motoriset ja sosiaaliset taidot. AAMR (*American Association on Mental Retardation*) on vuonna 1992 esittänyt oman mallinsa älyllisestä kehitysvammaisuudesta. Heidän mukaansa älyllisessä kehitysvammaisuudessa on kyse älyllisten ja adaptiivisten taitojen sekä ympäristön vaatimusten välisestä vuorovaikutuksesta. Tällöin älyllinen kehitysvammaisuus olisi vain vammaisuutta tämän vuorovaikutuksen tuloksena. (Kaski 2001, 20–21.)

Kehitysvammaisen, jolla on lievä älyllinen kehitysvamma, kykenee selviytymään elämästään melko normaalisti ja itsenäisesti. Hänellä saattaa olla jonkinlaisia oppimisvaikeuksia koulussa, mutta hän pystyy opiskelemaan mahdollisesti normaalissa luokassa tukitoimenpiteiden avulla. Yleensä tällainen henkilö kykenee aikuisena normaaliin työhön ja sosiaalisiin suhteisiin. Hän kuitenkin kaipaa työssään opastusta

ja valvontaa. Henkilö, jolla on keskiasteinen älyllinen kehitysvamma, tarvitsee enemmän ohjausta ja tukea elämässään. Hän tarvitsee kouluiässä erityisopetusta. Hän pystyy saavuttamaan jonkinasteisen kommunikaatiokyvyn ja riippumattomuuden itsensä hoidossa. Keskiasteisen älyllisen kehitysvamman omaava henkilö kykenee ohjattuun työhön joko työpaikalla tai työkeskuksessa. Asumisessa he tarvitsevat enemmän tukea kuin ihmiset, joilla on lievä älyllinen kehitysvammaisuus. Henkilö, jolla on vaikea älyllinen kehitysvamma, tarvitsee jatkuvaa tukea ja ohjausta elämässään. Koulun, asumisen ja työn suhteen hän tarvitsee merkittäviä tukitoimenpiteitä. Onnistuneen kuntoutuksen myötä, hän voi kuitenkin kehittyä melko itsenäiseksi omissa päivittäisissä toiminnoissaan. Syvän kehitysvamman omaava henkilö tarvitsee ympärivuorokautista valvontaa. Hänellä on puutteita kommunikaatiossa, liikunnassa sekä kyvyssä huolehtia henkilökohtaisista toimistaan. Hänen liikunta- ja kommunikaatiotaitojaan pyritään kehittämään. Hän saattaa tulla omatoimiseksi joissakin päivittäisissä toiminnoissa, kuten syömisessä. (Kaski 2001, 25–26.)

Älyllisen kehitysvammaisuuden aste	Älykkyydosamäärä	Älykkyydikä (v)
Lievä	50-69	9-11
Keskivaikea	35-49	6-8
Vaikea	20-34	3-5
Syvä	alle 20	0-2
Muu määrittely	-	-
Määrittelemätön	-	-

Kuvio2. Älyllisen kehitysvammaisuuden määrittelyä älykkyydosamäärän mukaan (Kaski 2001, 23).

2.3 Kehitysvammaisten asuminen Suomessa

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen raportin mukaan kehitysvammaisia ihmisiä on Suomessa arviolta noin 40 000. Suuri osa heistä asuu kotona vanhempiensa tai muiden sukulaistensa kanssa. 9000 kehitysvammaista asuu erilaisissa ryhmäkodeissa tai asumisryhmissä. Tukiasunnoissa tai itsenäisesti asuu noin 3000 kehitysvammaista. Laitoksissa asukkaita on noin 2000. Vastuu kehitysvammaisen henkilön asumisen ja palveluiden järjestämisestä on kunnilla.

Ryhmäkodit ovat kodinomaisia asumismuotoja, joissa jokaisella on oma huone. Muut tilat ovat kuitenkin yhteisiä. Laitoksissa saattaa asua 3-4 henkilöä samassa huoneessa. Ryhmäkodit on sijoitettu lähelle muuta asutusta toisin kuin laitokset, jotka ovat eristyksissä asutusalueista. Asuntoryhmillä tarkoitetaan asumismuotoa, jossa jokaisella kehitysvammaisella on oma asunto, mutta kuitenkin yhteisiä tiloja. Ryhmäkoti-mallista on muodostunut hallitseva asumismuoto kehitysvammaisten keskuudessa. Suomi on muihin Länsi-Euroopan maihin verrattuna melko laitosvaltainen yhteiskunta. Valtioneuvosto on tehnyt vuonna 2010 periaatepäätöksen, jonka mukaan laitosasumista vähennetään Suomessa merkittävästi. (Kehitysvammaisten asuminen 2011, 9, 18.)

Ketju – lehdessä julkaistu artikkeli *Uusin eväin kohti täyttä kansalaisuutta* kertoo kehitysvammaisen oikeudesta vaikuttaa omaan asumiseensa. Ryhmäkotien ja laitosmaisten asumismuotojen kehittämisen sijaan tulisi keskittyä uusimaan kehitysvammaisten ihmisten asumismuotomahdollisuuksia. Arjen keskiössä on hanke, jonka tavoitteena on etsiä uudenlaisia tapoja järjestää erityistä tukea tarvitsevien ihmisten asumisen muotoja lähiyhteisöissä. Seinäjoki, Lahti, Kotka ja Turku ovat hankeen tavoitteiden toteuttajakaupunkeja. Jokaisessa kaupungissa järjestetään työpaja, johon osallistuu eri tahoja kehitysvammaiset ihmiset mukaan lukien. Työpajoissa suunnitellaan yhteistuumin uudenlaisia asumisen muotoja korttelisuunnittelun näkökulmasta. (Ketju 5/2012, 14.)

Osallistuin Lahden Sibelius-talolla järjestettävään työpajaan 5.11.2012, mikä oli työpajoista viimeinen. Päivä oli erittäin mielenkiintoinen ja toi esille uusia näkökulmia kehitysvammaisen asumiseen liittyen. Mukana oli henkilöstöä ARA:sta, henkilökuntaa ja asukkaita Lahden kaupungin eri asumisyksiköistä, erityiskoulusta opettaja ja oppilaita sekä Lahden kaupungin vammaispalveluiden väkeä. Jokaisessa työpajassa on ollut tarkoituksena luoda uusia innovaatioita kehitysvammaisten asumisen parantamiseen. Työpajaan osallistunut väki jaettiin ryhmiin, joissa jokaisessa oli vähintään yksi kehitysvammaisen henkilö. Ryhmässä toimittiin kehitysvammaisten ryhmäläisten tuomien ajatusten pohjalta. Aiemmissa työpajoissa oli noussut esille paljon ehdotuksia siitä, miten kehitysvammaiset henkilöt voisivat esimerkiksi lähiössä toimia myös naapureiden hyväksi. Ajatuksia oli niin ruohonleikkuusta ja lähiympäristön kunnossa-

pidosta aina autohuoltoon, kuten renkaiden vaihtamiseen asti. Lahden työpajassa keskeiseksi ajatukseksi heräsi se, että kehitysvammaiset ihmiset haluaisivat asua tavallisissa kerros- tai rivitaloissa muiden ihmisten joukossa. Tämähän on juuri Arjen keskiössä hankkeen tarkoitus: luoda lähiöitä, joihin voi muuttaa kaikenlaisia ihmisiä, kehitysvammaiset mukaan lukien.

Lahden kaupungin vammaispoliittisessa ohjelmassa sanotaan, että jokaisessa kaupungissa on tärkeää huomioida ihmisten esteetön ja yhdenvertainen kohtelu. Jokaisella tulee olla oikeus liikkua esteettömästi julkisilla pakoilla ja saada yhdenvertaisesti kaikki tieto, joka on valtaväestöllekin avointa, vammastaan riippumatta. Lahden kaupunki on laatinut ohjelman tätä varten. Lahden kaupungin vammaispoliittisessa ohjelmassa 2011–2016 kerrotaan vammaisten oikeuksista ja niiden toteutumistavoitteista Lahdessa.

Vammaispoliittisen ohjelman mukaan tiedon saannin tulee olla yhdenvertaista jokaiselle. Tätä edesautetaan tiedottamalla vammaisuudesta enemmän muulle väestölle. Tiedottamisessa ylipäätään kiinnitetään huomiota erityisesti selkokielisyyteen, ymmärrettävyyteen ja avoimuuteen. Sosiaalisen median käyttöä sekä muuta vuorovaikutuksellista tiedottamista pyritään hyödyntämään enemmän. Henkilökohtaisen neuvonnan mahdollisuus tulisi kuitenkin olla jokaisen saatavilla.

Jokaisella vammaisella tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet saada työtä kuin kenellä tahansa muulla ihmisellä. Lahden kaupunki työllistää vammaisia yhdessä vammaisjärjestöjen kanssa. Työntekijä kannustetaan vammaisten ihmisten työllistämiseen ja heille tarjotaan lisärahoitusta palkkaukseen sekä tietoa apuvälineistä. Vammaisille pyritään saamaan myös vakinaisia työsuhteita määräaikaisten sijaan.

Vammaisille kuuluu samat peruspalvelut kuin valtaväestölle. Näin edistetään vammaisen ihmisen integroitumista valtaväestöön. Tämän lisäksi vammaisen tulee tarvittaessa saada erityispalveluja. Näitä ovat kuljetuspalvelut, saattajapalvelut, palveluasuminen, henkilökohtainen apu, asunnon muutostyöt sekä apuvälineet ja laitteet. (Lahti. kaupunki kaikille 2011, 5-14.)

Lahden kaupunki tarjoaa palveluasumisen mahdollisuuksia vammaisille sekä kehitysvammaisille aikuisille. Tämän lisäksi palveluasuntoloista löytyy tilapäispaikkoja hetkelliseen asumistarpeeseen. Lahteen valmistuneen Salinmäen palvelukodin tarkoituksena on ohjata nuoria kohti itsenäisempää asumista. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että nuoret asuvat Salinmäessä noin 1-2 vuotta ja harjoittelevat ohjatusti itsenäistä asumista. Tämän jälkeen heidän olisi tarkoitus suunnata vieläkin itsenäisempään asumismuotoon, asumaan omassa asunnossa.

Aarrekoti on tarkoitettu vaikeasti vammaisille henkilöille, jotka tarvitsevat ympärivuorokautista tukea ja apua asumisessa. Asuntoja siellä on 28 henkilölle sekä 2 intervallipaikkaa lyhytaikaiseen asumiseen. Merrasojan asuntola sekä Kangaskukkulan palvelukoti ovat suunnattuja eritasoisesti kehitysvammaisille ihmisille. Merrasojassa paikkoja on 29 ja Kangaskukkulassa 28. (Lahden kaupunki 2012.)

2.4 Muuttovalmennuksen historia ja tarkoitus

Kehitysvammaisten palvelusäätiön luoma Pehmeä muutto – asumisvalmennus otettiin käyttöön 90 – luvun alkupuolella. Ajatus asumisvalmennuksen tarpeellisuudesta heräsi, kun huomattiin, että moni aikuinen kehitysvammainen asui vielä lapsuudenkodissaan. Itsenäistyminen ja omaan kotiin muutto vaikeutuu, kun asiaa lykätään liian pitkään. Tämän vuoksi haluttiin ottaa käyttöön Pehmeä muutto – asumisvalmennus, jonka tarkoituksena on sanojensa mukaisesti pehmentää kehitysvammaisen muuttoa omaan kotiin.

Ensimmäistä kertaa Pehmeä muutto – asumisvalmennusta kokeiltiin Menninkäisen ja Päivänsäteen palvelukodeissa. Menninkäisen palvelukoti sijaitsee Lehmassa ja Päivänsäteen palvelukoti Jyväskylässä. Asumisvalmennus koettiin tarpeelliseksi ja sitä käytettiin myös Raisioon ja Kemiin rakennetuissa palvelukodeissa myöhemmin. Pehmeä muutto – asumisvalmennuksen tarkoituksena on tukea kehitysvammaista nuorta ja hänen läheisiään henkisesti ja jakaa heille tietoa ennen varsinaista muuttoa. Valmennukseen sisältyy myös kotikäyntejä. Asumisvalmennus on suunniteltu osallistujien toiveiden pohjalta. (Hulkkonen 1996, 20–24.)

Muuttovalmennuksen tarkoituksena on tukea nuorta ja hänen läheisiään muuttoon liittyvissä asioissa. Muuttovalmennukseen olisi hyvä varata paljon aikaa, ihanteena olisi ainakin kaksi vuotta. Muuttoprosessin käynnistyessä kehitysvammaisen nuoren perheelle valitaan kotityöntekijä, joka auttaa perhettä raha-asioiden hoitamisen, edunvalvojan järjestämisen ja muuttoon liittyvien paperitöiden kanssa. Kotityöntekijän kanssa voidaan keskustella myös kehitysvammaisen asumiseen liittyvistä toiveista ja ajatuksista. Tavoitteena Purasen mukaan on, että muutto on nuorelle ja muulle perheelle tuttu asia ja sitä innolla odotetaan. (Puranen 2007, 16–17.)

Muuttovalmennuksessa tutustutaan muuttajan arkipäivään ja lähipiiriin etukäteen. Tarkoituksena on myös järjestää vertaistapaamisia muuttajille sekä vieraila etukäteen tulevassa kodissa. Jotkin tahot järjestävät myös viikonloppuleirejä nuorille muuttajille ja tulevalle henkilökunnalle. Myös vanhemmille voidaan järjestää erillistä muuttovalmennusta tarvittaessa. Kehitysvammaisten palvelusäätiön muuttovalmennuksen tavoitteena on mahdollisimman onnistunut muutto ja kotiutuminen uuteen kotiin. Myös itsenäistymistä ja uutta elämämuutosta pyritään tukemaan mahdollisimman hyvin. Osana muuttovalmennusta on tutustuminen henkilökuntaan etukäteen. (Kehitysvammaisten palvelusäätiö 2012.)

3 TUTKIMUSKYSYMYS JA TEORIAA

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää millainen on kehitysvammaisen nuoren sekä hänen vanhempiensa tuen tarve muuton yhteydessä. Selvityksen avulla voitaisiin jatkossa järjestää mahdollisimman hyvin asiakasryhmää palvelevia muuttovalmennuksia Lahden kaupungissa ja mahdollisesti muuallakin Suomessa. Tuon esille näkemyksen vammattomasta itsenäistyvästä nuoresta ja sille tyypillisistä käsityksistä. Vertaan näitä kehitysvammaiseen nuoreen ja hänen kohdallaan tuleviin haasteisiin itsenäistymisvaiheessa.

3.1 Tutkimuskysymys ja tavoitteet

Tutkimuskysymykseni oli, että millaisia ajatuksia ja tunteuksia nuoren kehitysvammaisen muutto omaan kotiin herättää nuorella itsessään sekä hänen vanhemmissaan ja miten heitä voitaisiin tukea muuton yhteydessä. Tämän lisäksi kartoitin mitä hyviä ja mitä huonoja puolia oli Salinmäen palvelukodin muuttojärjestelyissä. Tavoitteena oli saada selville miten muuttovalmennus olisi jatkossa hyvä hoito ja millaisia asioita valmennuksessa olisi hyvä käsitellä ehkä laajemminkin.

Omia henkilökohtaisia tavoitteitani opinnäytetyöprosessissani olivat oman roolin löytäminen tutkijana, erilaisiin tutkimusmetodeihin ja – analyysiin perehtyminen sekä ammatillinen kasvaminen. En ollut ennen tehnyt vastaavanlaisia tutkimuksia, joten monet asiat olivat minulle uusia. Tutkimuksen teko oli välillä melko haastavaa ja oikeiden tutkimusmetodien löytäminen vaati jonkin verran aikaa.

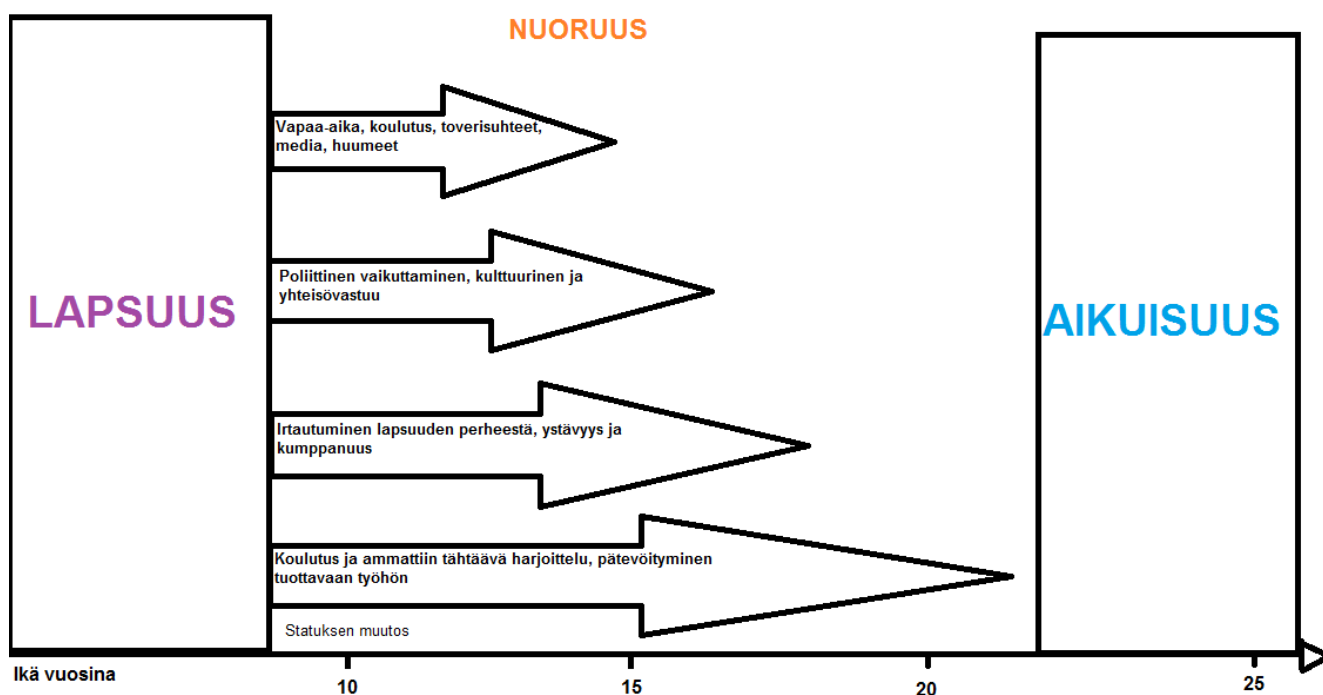
3.2 Itsenäistyvä nuori

Ihmisen eri ikävaiheiryhmät voidaan Sankarin ja Jyrkämän mukaan jakaa viiteen osaan, jotka ovat lapsuus, nuoruus ja aikuistuminen, aikuisuus, keski-ikä sekä vanhuus (Sankari, Jyrkämä 2001, 44). Keskityn tarkastelemaan nuoruuden ja aikuisuuden ikävaihetta ja tuomaan esille tälle ikävaiheelle tyypillisiä asioita. Itsenäistyminen on nuorelle suuri asia, johon vaikuttavat niin yksilölliset kuin yhteiskunnallisetkin puitteet.

Myöhäismodernilla elämän teoretisoinnilla halutaan tuoda esille näkökulma, että elämäntie eri vaiheineen on muutoksenalainen. Heikkisen ja Tuomen mukaan ikäkausirajat ovat rikkoutuneet myöhäismodernilla kaudella. Yksilöllisyyden lisääntyminen valintoja tehtäessä on syrjäyttänyt entisen mallin normaalielämäntien instituutioista. Ikänormeja ei nähdä enää niin suuressa roolissa kuin oman elämäntien suhteita koskevaa harkintaa ja pohdintaa. (Heikkinen, Tuomi 2000, 76.) Tämä yksilöllisyyden ja yksilöllisten valintojen korostaminen näkyy nyky-yhteiskunnassa selkeästi. Esimerkiksi yksinhuoltajaperheet ovat paljon yleisempiä tänä päivänä kuin muutama vuosikymmen sitten. Tämä kertoo siitä, että uskalletaan tehdä elämässä omia valintoja.

Lapsuudessa luotu pohja ohjaa nuorta itsenäistymisvaiheessa. Yksilölliset näkemykset elämässä koetuista asioista ja tulevaisuuden mielikuvista toimivat pohjana matkalla kohti aikuisuutta. Kun nuori on pystynyt hankkimaan itselleen kykyjä ja voimavaroja selviytyä elämän saralla, voidaan sanoa, että lapsuuden ja nuoruuden kehityshaasteisiin on pystytty vastaamaan. (Heikkinen, Tuomi 2000, 156.) On selvää, että lapsuudesta kumpuaa pohja aikuiseksi kasvamiseen. Terve lapsuus antaa nuorelle hyvät mahdollisuudet itsenäistymiseen ja aikuiseksi kasvamiseen. Rikkinäinen lapsuus puolestaan saattaa johtaa itsenäistymiseen hyvin varhaisessa vaiheessa tai joissakin tapauksissa viivästyttää ja vahingoittaa nuoren itsenäistymistä.

14–17 –vuotias nuori vaatii sekä itseltään että lähiympäristöltään paljon. Käsitys omasta seksuaalisuudesta selkiytyy ja ihmissuhteet muotoutuvat uudelleen. Jälkinuoruusiällä eli ikävuosina 18–22, alkaa oma paikka löytyä yhteisön sekä yhteiskunnan jäsenenä. Nuoruuden kehitystä kohti aikuisuutta voidaan kuvata erilaisina siirtyminä. (Heikkinen, Tuomi 2000, 156–157.) Seuraavasta kuviosta (kuvio3) selviää, mikä on tyypillinen siirtymävaihe kullekin ikäryhmälle.

Kuvio3. Elämänkulun siirtymät kohti aikuisuutta (Heikkinen, Tuomi 2000, 158).

3.3 Haasteet kehitysvammaisen nuoren kohdalla

Kehitysvammaisilla nuorilla on ihan samankaltaisia haaveita elämältä ja tulevaisuudelta kuin kenellä tahansa muullakin nuorella. Haaveiden toteuttaminen saattaa vain kehitysvammaisilla koitua astetta mutkaisemmaksi tieksi kuin vammattomilla nuorilla. Oman asunnon hankinta kehitysvammaiselle nuorelle ei ole täysin itsestänselvyys ja perheen perustaminen saattaa monelle jäädä vain haaveeksi.

Perheen ja vanhempien merkitys on vammaiselle lapselle tavanomaista suurempi kuin vammattomalle. Se, miten vammaisen ihmisen vanhemmat järjestävät hänen asiansa koulutuksen, työhön valmistautumisen ja asumisen kohdalla, vaikuttaa hyvin paljolti vammaisen ihmisen elämään tulevaisuudessa. Vanhempien ja muun perheen suhtautumistavalla lapsen vammaan on suuri merkitys vammaiselle lapselle. On tärkeää, millä tavoin vammaisen lapsen tarpeet ja itsenäistymisyritykset otetaan perheessä vastaan. (Ahponen 2008, 15–16.)

Kaverisuhteet sekä vammaisten että vammattomien ikätovereiden kanssa koetaan, etenkin lievästi kehitysvammaisten keskuudessa, entistä tärkeämmiksi. Ongelmia voi syntyä ihastusten suhteen ja hyväksynnän hakemisena huumeiden avulla. (Kaski 2001, 375.) Toisaalta nämä ongelmat näkyvät vammattomien nuortenkin keskuudessa. Monet kehitysvammaisista muuttavat aikuistuessaan jonkinlaiseen asuntolaan. Onkin kyseenalaista kehitysvammaisen itsemääräämisoikeuden kannalta, onko kehitysvammaisella mahdollisuus valita itse kotinsa ja paikka, jossa haluaa asua. Oman asunnon hankinta ja asumisen rahoitus nousevat usein ongelmaksi tässä kohtaa. (Kaski 2001, 375.)

Itsenäisyydellä tarkoitetaan mahdollisimman omatoimista suoriutumista päivittäisistä elämän vaatimuksista. Itsenäisyys toteutuu erilaisten toimintojen kautta, kuten valinnan ja päätöksen teon mahdollisuutena, ihmissuhteiden solmimisena, omaan ympäristöön vaikuttamisena ja oman aikuisen identiteetin rakentumisena. Kehitysvammaisen saattaa tarvita paljonkin apua muilta ihmisiltä vielä aikuisena, joten tulee itsenäisyyden ja riippuvuuden muita ihmisiä kohtaan väliltä löytää tasapaino.

Lapsuudenkodista irtautuminen kuuluu myös kehitysvammaisen nuoren elämään. Edellytys itsenäisen asumisen onnistumiseen on, että kehitysvammaisen nuori omaa realistisen minäkuvan itsestään, hänellä on motivaatiota muuton suhteen, riittävät taidot asumiseen ja asioidensa hoitamiseen sekä jonkinlaista työtä ja sosiaalista tukea. Yhdessä asumisen taitoja, kuten toisen huomioon ottamista ja sovittujen asioiden kiinnipitämistä, harjoitellaan kotona perheen kanssa. Usein heikentävä tekijä kehitysvammaisen nuoren elämänhallinnassa ovat niukat sosiaaliset suhteet ja kokemukset muiden ihmisten kanssa kodin ulkopuolella.

Harrastuksilla ja muulla vapaa-ajan toiminnalla voitaisiin edesauttaa kehitysvammaisen nuoren sosiaalisten kanssakäymisten määrän kasvua. Työ- tai päivätoiminta luo arjen rytmiä kehitysvammaisen elämään. SIVUS (Social Individ Via Utveckling och Samverkan), on menetelmä, jonka avulla on eri työ- ja päivätoimintakeskuksissa onnistuttu kehittämään kehitysvammaisten yhteistoimintaa ja vuorovaikutustaitoja, työn suunnittelutaitoja ja tulosten arviointikykyä sekä itsenäisyyttä ryhmässä toimimisen kautta. Työ- ja päivätoiminta eivät ole nykypäivänä ainoita vaihtoehtoja kehitysvammaisille nuorille. Erilaisten kehittämisprojektien ansiosta kehitysvammaisille on saatu työpaikkoja myös avoimilta työmarkkinoilta. Tämä auttaa kehitysvammaisia nuoria löytämään mielekkään työn itselleen. (Kaski 2001, 247–251.)

3.4 Aiemmat tutkimukset aiheesta

Muuttovalmennukseen ja kehitysvammaisiin liittyen on tehty ennenkin opinnäytetöitä. Johanna Niemelä tutkii opinnäytetyössään *Vertaismentorointi muuttovalmennuksen tukena* sopiiko vertaismentorointi muuttovalmennuksen tueksi ja kuinka sen avulla voitaisiin tukea kehitysvammaisen omaisia muuton yhteydessä. Hän on tehnyt opinnäytetyönsä Kangasalan kunnan kehitysvammahuoltoon vuonna 2011–2012. Hänen mukaansa vertaismentorointi kehitysvammaisten omaisten kohdalla auttoi omaisia ymmärtämään nuoren muutosta herääviä tunteita. Muuttovalmennus oli aloitettu hyvissä ajoin ennen muuttoa, mikä oli koettu hyväksi asiaksi. Niemelä on toteuttanut opinnäytetyönsä laadullisena tutkimuksena ja käyttänyt menetelmänään ryhmähaastattelua. (Vertaismentorointi muuttovalmennuksen tukena 2012.)

Katja Toivasen opinnäytetyö ”*Passaa asua.*” *Kehitysvammaisen ihmisen muuton tukeminen ja uuteen kotiin sopeutuminen* (2002) käsittelee kehitysvammaisten muuttoon liittyvää elämänmuutosta. Hän tutkii, mitkä asiat säilyvät ennallaan, mitkä asiat muuttuvat ja mitkä helpottavat elämänmuutokseen sopeutumista. Hänen kuusi haastatettavaansa ovat muuttaneet uuteen kotiin vuoden sisällä. Hänen mukaansa ”Pehmeä muutto” – asumisvalmennus on tukenut omaan kotiin sopeutumista. (”*Passaa asua.*” *Kehitysvammaisen ihmisen muuton tukeminen ja uuteen kotiin sopeutuminen* 2002.)

4 TUTKIMUKSEN KULKU

Sain tiedon opinnäytetyöni aiheesta kesäkuussa 2012, jonka jälkeen aloin tehdä suunnitelmaa. Opinnäytetyöni eteni siten, että ensin sovin Lahden kaupungin vammaispalveluilla töissä olevan ohjaajani Jonna Salomaan kanssa miten työni toteutan. Tämän jälkeen laitoin tutkimuslupahakemuksen Lahden kaupungille, josta sain hyväksytyt päätökset.

Elo-syyskuussa oli sovittuna neljä muuttovalmennuskertaa, jotka olivat osana opinnäytetyötäni. Muuttovalmennusprosessin aikana keräsin aineistoa sekä itse valmennuksessa että haastatteluiden avulla. Tämän jälkeen litteroin kaikki haastattelut analysointia varten. Analysoin haastatteluita sisällön analyysi – menetelmää hyödyntäen. Opinnäytetyöni on edennyt kaiken kaikkiaan aikataulun mukaisesti

4.1 Miksi laadullinen tutkimus?

Toteutin opinnäytetyöni laadullisena tutkimuksena. Aineistoa keräsin muuttovalmennuksen aikana havainnoimalla ja harjoitusten kautta. Muuttovalmennuksen loppuvaiheessa haastattelin neljää vanhempaa, joista kolme oli naisia ja yksi mies. Viimeisellä kerralla haastattelin viittä nuorta, joista neljä oli naisia ja yksi mies.

Valitsin laadullisen tutkimuksen opinnäytetyöhöni, sillä mielestäni se antaa laajemman ja monipuolisemman kuvan aiheesta. Määrällisen tutkimuksen käyttö opinnäytetyössäni olisi saattanut jättää oleellisia näkökulmia kokonaan pois. Aineistoni oli melko rajallinen ja tämä asetti omat haasteensa, sillä yleistettävyyks on tällöin hankalampaa. Laadullisessa tutkimuksessa sen sijaan haastateltavalla on mahdollisuus tuoda omia näkemyksiään aiheesta esille eri tavalla, sillä aihe ei ole niin rajattu.

Haastattelu sopii hyvin tutkimusmetodiksi erityisesti silloin, kun

1. kyseessä on koko väestöä koskeva satunnaisotos tai jos kohdejoukko edustaa alhaista koulutustasoa,
2. tutkittavilla on alhainen motivaatio,
3. halutaan säädellä tutkimusaiheiden järjestystä (haastateltava ei tiedä, mitä seuraavaksi tulee),
4. halutaan tulkita kysymyksiä tai täsmentää vastauksia,
5. halutaan kadon jäävän mahdollisimman pieneksi,
6. tutkimuksen luotettavuus (validiteetti) voidaan tarkistaa muilla keinoilla (esimerkiksi tarkkailemalla),
7. tutkitaan intiimejä tai emotionaalisia asioita,
8. kartoitetaan tutkittavaa aluetta,
9. halutaan kuvaavia esimerkkejä, ja kun
10. tutkitaan aihetta, joista ei ole objektiivisia testejä. (Metsämuuronen 2006, 113.)

Omaa opinnäytetyötäni ajatellen yllä olevasta listasta toteutuivat selkeästi kohdat kolme, neljä, viisi, kuusi, seitsemän, kahdeksan ja yhdeksän. Opinnäytetyöni tutkimusotos oli yhteensä yhdeksän henkilöä, joten ei olisi ollut varaa hukata heistä yhtäkään. Sopimalla haastattelut etukäteen ja itse haastatteleamalla varmistin, ettei katoa aineistonkeruun suhteen pääse syntymään. Otos oli suhteellisen pieni, joten haastattelu lisää tutkimuksen luotettavuutta. Haastattelun aikana pystyin itse tarkentamaan kysymyksiäni sekä jatkamaan niitä haluamaani suuntaan. Haastateltavalla oli myös mahdollisuus selventää kysymyksiäni, mikäli hän ei ymmärtänyt mitä kysymykselläni hain. Tämä vähentää väärinkäsityksiä ja aineistosta saadaan mahdollisimman luotettava.

Toteutin haastattelut yksilöhaastatteluina monestakin syystä. Aiheet, joita haastatelluissa käsiteltiin, olivat melko henkilökohtaisia, joten ryhmähaastattelu olisi saattanut johtaa niukempaan aineistoon. On helpompi puhua vaikeista aiheista, jos kuulolla ei

ole montaa ihmistä. Toinen syy yksilohaastatteluun oli se, että saan varmasti jokaisen äänen kuuluviin. Jos haastateltavia olisi ollut useampi samaan aikaan, olisi helposti voinut käydä niin, että yksi on koko ajan äänessä ja toinen ei saa suunvuoroa ollenkaan.

Käytin haastattelumetodeinani osaksi teemahaastattelua ja osaksi avointa haastattelua. Puolistrukturoitu haastattelu eli teemahaastattelu soveltuu hyvin tilanteisiin, joissa käsitellään intiimejä ja arkoja aiheita. Ennen haastattelua valitaan eri teemoja, joita haastattelussa käsitellään. Kysymyksiä ei kuitenkaan ole ennalta muotoiltu ja kysymysjärjestyksestä voi muuttella haastatteluiden aikana. Ei-strukturoitu eli avoin haastattelu antaa haastattelulle melko avoimen pohjan. Haastattelu voi tällöin olla melko lähellä keskustelua, eikä haastattelija välttämättä ohjaile haastattelua, vaan aiheen muutos lähtee haastateltavasta. Avointa haastattelua on hyvä käyttää silloin, kun haastateltavien kokemukset poikkeavat paljon toisistaan, kun tutkittavia on vähän ja silloin, kun aihe on arkaluontoinen. (Metsämuuronen 2006, 115.)

Tein haastattelurungon erikseen nuorten sekä vanhempien haastatteluihin. Vanhempien haastattelurunkoon sisältyi neljä laajaa kysymystä, jotka käsittelivät ajatuksia nuoren muutosta, tuen tarpeesta vanhemman näkökulmasta, muuttovalmennuksesta sekä ajatuksia Salinmäen palvelukodin muuttojärjestelyistä. Nuorten haastattelurunkoon olin laatinut seitsemän kysymystä. Ne liittyivät muutosta heränneisiin ajatuksiin, viihtyvyyteen Salinmäessä, tuen tarpeeseen, muuttovalmennukseen ja muuton onnistumiseen. Haastatteluissani oli tietyt teemat, mutta kysymykset olivat todella avoimia ja laajoja, etenkin vanhempien haastattelurungossa. Tämä mahdollisti mahdollisimman laajan ja kattavan aineiston, sillä haastateltavat saivat tuoda esille vapaasti omia näkökulmiaan asiaan.

4.2 Muuttovalmennus

Muuttovalmennusta vedin neljänä keskiviikkoiltaan puolitoista tuntia Salinmäen palvelukodin tiloissa. Olin suunnitellut kaikki kerrat valmiiksi ennen muuttovalmennuksen alkamista. Jokaisella kerralla oli oma teemansa. Olin suunnitellut, että ensimmäinen kerta käytetään tutustumiseen, toisella kerralla olisi ryhmäytystä, kolmas kerta menisi

omien toiveiden suunnitteluun ja neljännellä kerralla käytäisiin läpi loppufiiliksiä muuttovalmennuksesta. Alun perin minulla oli käsitys, että valmennukseen osallistuisi kaikki yhdeksän asukasta, sillä asuntoja oli Salinmäessä yhdeksän. Näin ei kuitenkaan käynyt, sillä Salinmäkeen muutti aluksi vain viisi asukasta, joista neljä halusi osallistua muuttovalmennukseen. Tämä pienensi tutkimusaineistoani merkittävästi.

Ennen muuttovalmennuksen alkua, opinnäytetyöni ohjaaja Jonna Salomaa Lahden kaupungin vammaispalveluista oli tiedottanut tulevia asukkaita mahdollisuudesta osallistua muuttovalmennukseen ennen muuttoa. Tämän lisäksi olin tehnyt kutsun, joka oli tarkoitus lähettää muuttovalmennukseen osallistuville ennen valmennuksen alkua sekä lomakkeen, joka olisi tullut täyttää ensimmäiselle kerralle valmiiksi. Tämä ei kuitenkaan toteutunut käytännön syistä. Itse en tiennyt asiasta, joten en arvannut hoitaa asiaa omasta toimistani.

Ensimmäisellä kerralla 29.8.2012 oli vanhemmat ja joillakin nuorilla myös avustaja mukana. Ensimmäisenä esittelin itseni ja tämän jälkeen nuoret saivat esitellä itsensä ja vanhempansa muille. Kerroin nuorille ja heidän vanhemmilleen mitä muuttovalmennuksella tarkoitetaan ja tämän jälkeen he saivat esittää kysymyksiä aiheeseen liittyen. Kahvitarjoilun jälkeen käytiin kiertelemässä Salinmäen palvelukoti läpi ja nuoret saivat valita oman asuntonsa kierroksen päätteeksi. Tarkoituksena oli tehdä myös kommunikointikortit nuorille, mutta tämä jäi väliin. Aikaa meni todella paljon käytännön asioiden selvittelyyn. Lomake, joka oli ollut määrä jakaa ennen muuttovalmennusta, jaettiin ensimmäisen kerran lopuksi. Ensimmäisen kerran aikana minulle selvisi myös, että nuoret pääsevätkin muuttamaan Salinmäkeen jo muuttovalmennuksen aikana.

Toisella kerralla 5.9.2012 jouduin muuttamaan suunnitelmiani ensimmäisellä kerralla tulleen tiedon vuoksi. Olisi ollut hölmöä suunnitella oman huoneen sisustusta sen jälkeen, kun on jo muuttanut uuteen kotiin, joten vaihdoin toisen ja kolmannen kerran suunnitelmat päittäin. Toisella kerralla oli mukana myös koko Salinmäen henkilökunta. Ensimmäisenä henkilökunta esitteli itsensä, jonka jälkeen asukkaat saivat esitellä itsensä lomakkeidensa avulla. Teemana tällä kerralla oli omat toiveet, joten jokainen sai suunnitella oman asuntonsa sisustusta kartongille piirtäen sekä lehtiä leikellen. Jokainen sai esitellä oman suunnitelmansa muille. Tämän lisäksi mietimme, minkä-

laista voisi olla mukava yhteisöllinen arki Salinmäen palvelukodissa sekä millaista yhteistoimintaa siellä voitaisiin järjestää. Esille nousi kaikkea tanssikerhosta kokkailuun. Turvallinen ja mukava ilmapiiri nähtiin tärkeäksi osaksi arkea.

Kolmannella kerralla 12.9.2012, asukkaat olivat juuri muuttaneet Salinmäen palvelukotiin. Teemana meillä oli tällä kerralla ryhmäyttäminen. Mukana valmennuksessa oli myös muutama työntekijä. Tälle kerralle saimme joukkoomme myös yhden uuden asukkaan. Aluksi keskustelimme hieman muutosta ja sen onnistumisesta. Kävimme läpi miltä kenestäkin tuntui ja miten arki oli lähtenyt sujumaan. Olin laittanut kartonkeja, joissa luki eri asioita, ympäri huonetta. Yhdellä rastilla pohdittiin millainen on hyvä koti, toisella millainen on hyvä ohjaaja ja kolmannella pohdittiin yhteisiä pelisääntöjä Salinmäen palvelukotiin. Rasteja kierrettiin pareittain ja lopuksi kokosimme ajatukset yhteen.

Neljännän kerran 19.9.2012, jouduin varaamaan melko paljolti asukkaiden haastatteluille. Aluksi ehdittiin tehdä harjoitus, jossa laitettiin jokaiselle, myös henkilökunnalle lappu selkään, johon jokainen sai kirjoittaa jotakin positiivista tästä henkilöstä. Lopuksi jokainen sai lukea oman lappunsa ääneen. Tämän jälkeen aloitin haastattelut, joiden aikana henkilökunta vastasi muusta toiminnasta. Tarkoituksena oli, että sillä välin jokainen asukas tekisi itsestään ”taulun”, johon sai liimata valokuvia, lehtikuvia sekä kirjoittaa ja piirtää itselleen tärkeitä asioita.

Kuten jo aiemmin mainitsin, yleensä muuttovalmennukseen olisi hyvä varata vähintään puoli vuotta aikaa ennen muuttoa. Salinmäen palvelukodissa muuttovalmennukseen oli varattu neljä viikkoa, joista kahtena asukkaat jo asuivat uudessa kodissaan. Aikaa oli tosin mahdotonta varata muuttovalmennukseen enempää, sillä asukkaat Salinmäen palvelukotiin valittiin kesän 2012 aikana ja valmennukset oli mahdollista aloittaa vasta elokuussa. Neljä viikkoa verrattuna puoleen vuoteen on hirvittävän lyhyt aika muuttovalmennukselle, joten tämänkin vuoksi näin tarpeelliseksi kartoittaa asianomaisten mielipidettä muuttovalmennuksesta jatkoa ajatellen.

4.3 Aineistonkeruun onnistuminen

Haasteltavien tavoittaminen kävi yllättävän helposti. Kaikki nuoret tavoitin muuttovalmennuksessa ja jokainen suostui haastatteluun. Keräsin asukkailta heidän vanhempiansa puhelinnumerot, joista tavoittaisin heidät. Tavoitin neljä vanhempaa, joista jokainen suostui antamaan haastattelun opinnäytetyöhöni. Haastattelut tein Salinmäen palvelukodin tiloissa, yhtä lukuun ottamatta. Yhden haastatteluista tein haastateltavan pyynnöstä hänen kotonaan.

Oppaassa lasten haastatteliijoille ja kuvaajille sanotaan, että haastateltaessa kehitysvammaista tai puhevammaista henkilöä, tulee ottaa huomioon muutamia asioita. Puhetyylin on hyvä olla selkeä ja haastattelijan käyttää selkeitä, puhekielen sanoja. Yhden asian kysyminen kerrallaan helpottaa haastateltavan ymmärrystä. On kuitenkin tärkeä huomioida haastateltavan ikä ja puhutella häntä ikään sopivalla tyylillä. 17 – vuotias kehitysvammaisen kommunikoi eritavoin kuin 5 – vuotias. Osa puhevammaisista saattaa kommunikoida esimerkiksi kuvakorttien tai tulkin avulla. Tällöin tulee kuitenkin muistaa, että osoittaa kysymyksensä itse haastateltavalle, ei tulkille. (Ojala, 26.) Kehitysvammaiset nuoret, joita haastattelin, olivat kukin lievästi kehitysvammaisia. Osalle oli kuitenkin melko vaikea ymmärtää joitakin esittämiäni kysymyksiä ensimmäisellä kerralla, joten minun piti tarkentaa ja yrittää selkiyttää kysymyksen muotoilua.

Suurin osa haastateltavista vanhemmista otti haastattelun tosissaan ja pohti asioita syvällisesti. Nämä haastattelut olivat opinnäytetyöni kannalta kaikkein antoisimpia. Nuorten osalta haastattelut jäivät melko lyhyiksi. Tämä johtui siitä, että nuoret vastasivat usein vain yhdellä tai kahdella sanalla. Kysymyksien tarkentaminenkaan ei autanut, vaan johti monet puhumaan aiheen vierestä. Sain nuorista kuitenkin oleelliset asiat esille ja osa nuorista antoi oikein hyviä näkökulmia muuttovalmennukseen liittyen.

Teemahaastattelun ja avoimen haastattelun yhdistelmä oli toimiva ratkaisu tässä tilanteessa. Lähes kaikki vanhemmista olivat avoimia ja kertoivat hyvin henkilökohtaisiakin asioita. Esille tuli hyvin tärkeitä ajatuksia opinnäytetyöni kannalta.

5 TUTKIMUSAINEISTON ANALYSOINTI

Nauhoitin kaikki haastatteluni, jonka jälkeen litteroin ne. Keräsin kaikista litteroiduista aineistoistani pääpointit, jonka jälkeen ryhmittelin niitä eri otsikoiden alle. Tein ryhmittelyn erikseen nuorten sekä vanhempien haastatteluista, sillä tämän avulla saan eroteltua paremmin näkökulmat kummaltakin osapuolelta.

Analysointimenetelmänä käytin sisällön analyysia, jonka mukaan ensin tutustutaan aineistoon perinpohjaisesti. Tämän jälkeen aletaan luokitella haastattelujen sisältöä erilaisiin luokkiin tai teemoihin sekä täsmentämään käsitteistöä ja tutkimustehtävää. Lopuksi aineistoa luokitellaan uudelleen ja tehdään ristiinvalidointia eli aineistoa puolletaan ja horjutetaan. Viimeisenä pohditaan vielä johtopäätöksiä. (Metsämuuronen 2006, 124.)

5.1 Ryhmittely

Ryhmittelin nuorten haastattelut viiteen eri luokkaan sen perusteella, mikä oli oleellista opinnäytetyöni tutkimusongelman kannalta. Tarkoitukseni oli selvittää nuorten tuen tarvetta muuttoon liittyen, muuttovalmennuksen onnistumista sekä kehittämisehdotuksia jatkoa ajatellen. Viisi valitsemaani teemaa nuorten haastatteluista oli *muutto ja sen onnistuminen, viihtyminen Salinmäessä, tuen tarve, muuttovalmennus sekä toiveet ja kysymykset*.

Nämä viisi teemaa nousivat selkeästi esiin nuorten haastatteluista. Muuttoon ja sen onnistumiseen pohjautuvia ajatuksia pystyn hyödyntämään jatkon kehittämistarpeiden kannalta. Salinmäessä viihtymiseen liittyvät seikat tuovat esille ajatuksia, jotka ovat oleellisia myös jatkossa, sillä niitä tehostamalla viihtyvyyttä voidaan lisätä. Tuen tarpeeseen liittyviä asioita oli monenlaisia, jotka ovat hyvin oleellisia selvitykseni kannalta. Näiden avulla pystytään mahdollisesti jatkossa parantamaan nuoren yksilöllistä

tukemista muuttovaiheessa. Muuttovalmennusteeman alle lukeutui ajatuksia muuttovalmennuksesta yleensä sekä kehittämisehdotuksia jatkoa varten. Nämä ovat myös erittäin tärkeitä ajatuksia opinnäytetyöni kannalta. Toiveiden ja kysymysten avulla pystyn kartoittamaan, minkälaisia asioita jatkossa kannattaisi ottaa huomioon Lahden kaupungissa vastaavassa tilanteessa myöhemmin.

Muutto ja sen onnistuminen	Viihtyminen Salinmäessä	Tuen tarve	Muuttovalmennus	Toiveet ja kysymykset
<p>Muutto oli onnistunut.</p> <p>Muutto herättää pelottavia ajatuksia – ero vanhemmista.</p> <p>Positiivisia ajatuksia.</p> <p>Tuntui kivalta muuttaa, ei jännittänyt yhtään.</p>	<p>On viihtynyt Salinmäessä – mukavaa ollut ruuanlaitto, saunominen, kaunistautuminen, leipominen ja asioinnit kauppoihin.</p> <p>On viihtynyt Salinmäessä, löytänyt ystäviä.</p>	<p>Olisi kaivannut ennen muuttoa apua laskujen maksamisen harjoittelussa, apteekkiasioinnissa ja lääkkeiden oston harjoittelussa – harjoitellaan Salinmäessä, edellisessä asuntolassa oltaisi voitu auttaa.</p> <p>Tukea opiskelupaikan hankkimisessa.</p> <p>Tukea tarvinnut ja saanut – keskustelut ammattilaisen kanssa.</p> <p>Yksinäisyys pelottaa.</p> <p>Ei olisi kaivannut tukea.</p>	<p>Koki muuttovalmennuksen hyödyllisenä, helpotti jännitystä.</p> <p>Yhdessä tehtävät jutut hyviä valmennuksessa – ryhmäytyys.</p> <p>Koki muuttovalmennuksen hyödyllisenä – vertaistuki</p> <p>Muuttovalmennuksen olisi pitänyt kestää kauemmin ja alkaa aikaisemmin.</p> <p>Hoitajiin tutustuminen etukäteen hyvä. Jännitystä helpottaa, jos näkee paikat etukäteen (asukas ei nähnyt).</p>	<p>Lemmikkieläimet Salinmäessä?</p> <p>Kiva, kun saa itse hoitaa asioita.</p> <p>Toivoisi askartelua – hyötyaskartelua.</p> <p>Pihan viihtyvyys: voisi laittaa itse kukkia ja istutuksia.</p> <p>Tärkeää, että voi tarvittaessa jutella ohjaajien kanssa, yökön käynti luo turvaa illalla.</p> <p>Haluaa pitää omat yksityisasiat ja kaverisuhdeasiat itsellään – tärkeää.</p> <p>Kokkaus tärkeä asia – ruuanlaiton opettelua muuttovalmennuksessa.</p> <p>Juhlien järjestämisen mahdollisuus tärkeää</p> <p>Mahdollisten asuintoverien näkeminen etukäteen</p>

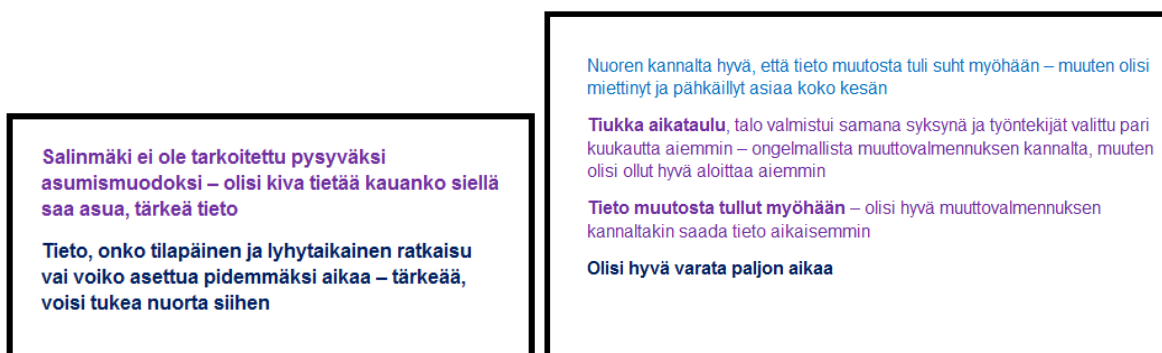
Kuvio4. Nuorten haastatteluiden ryhmittelyä.

Vanhempien haastattelut ryhmittelin neljään eri luokkaan, jotka ovat merkityksellisiä tilaajan kannalta. Vanhempien näkökulmasta tarkoituksenani oli saada selville vanhempien ajatuksia nuoren muutosta ja siihen liittyvistä tunteista sekä siitä, mikä olisi vanhemman mielestä tärkeää nuorelle muuton yhteydessä. Näiden avulla muuttovalmennusta voitaisiin jatkossa kehittää parempaan suuntaan ja vanhempiakin palvelevaksi.

Vanhempien haastatteluista nousi esille vähän erilaisia asioita kuin nuorten haastatteluista, joten ryhmittelin ne sen vuoksi eri tavoin. Ensimmäiseksi teemaksi nostin *ajatuksia nuoren muutosta*, sillä sen pohjalta saan kerättyä aineistoa vanhempien ajatuksista nuoren muuttoa kohtaan. Toinen teema on *tuen tarve vanhemmilla*, jonka

kautta voidaan jatkossa kehittää mahdollisia tukipalveluita vanhemmillekin kehitysvammaisen nuoren muuton yhteydessä. Kolmantena teemana toimii *ajatuksia muuttovalmennuksesta* ja tämän tarkoituksena on mahdollisesti jatkossa kehittää muuttovalmennusta sopivampaan suuntaan myös vanhemman näkökulmasta. Viimeinen teema on *huoli nuoresta* ja tämän nostin esille sen vuoksi, että aineistosta nousi monenlaisia ajatuksia, jotka huolestuttavat nuoren vanhempia. Jatkossa voitaisiin kehittää muuttovalmennusta sekä muuttojärjestelyitä ylipäätään siihen suuntaan, että muutto tuntuisi turvalliselta ja hyvältä asialta jokaisen näkökulmasta.

Ryhmittelyn jälkeen tein vielä jatkoryhmittelyä, sillä jokaisen teeman alla oli todella monenlaisia asioita. Aineistoa oli helpompi käsitellä, kun ryhmitteli samankaltaisia ajatuksia yhteen paikkaan.

Kuvio5. Vanhempien aineiston jatkoryhmittelyä.

5.2 Yhtäläisyydet ja poikkeavuudet aineistossa

Pohdin aineistoni yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia osissa. Ensin käsitelen nuorten haastatteluista esille nousseita asioita ja vertailen niitä keskenään. Tämän jälkeen siirryn pohtimaan vanhempien ajatuksia sekä tuomaan niistä esille yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Lopuksi kokoan vielä yhteen sekä nuorten, että vanhempien näkökulmia ja vertailen mitä samaa ja mitä erilaista näistä voi havaita.

Nuorten haastatteluissa muuttoon ja sen onnistumiseen liittyvässä osiossa nousee selkeästi esille, että suurin osa nuorista jännitti muuttoa. Neljä viidestä haastatellusta kertoi jännittäneensä muuttoa. Moni heistä kuitenkin odotti muuttoa innolla ja koki

sen positiivisena asiana. Yksi viidestä koki muuton pelottavana asiana. Suurin syy tähän vaikutti olevan ero vanhemmista sekä yksinäisyyden pelko. Jokainen nuorista oli sitä mieltä, että muutto Salinmäen palvelukotiin oli joka tapauksessa onnistunut.

Kaikki nuoret kokivat viihtyneensä Salinmäessä. Yhden asukkaan mukaan ruuanlaitto, saunominen, kaunistautuminen sekä asioinnit kauppoihin olivat mukavia asioita. Muidenkin haastatteluista nousi esiin kokkauksen mielekkyys. Kaksi viidestä nosti esille myös uusien ystävien löytymisen. Asukas, joka koki muuton pelottavana, kertoi kuitenkin viihtyneensä Salinmäessä. Viikon asumisen myötä ajatuksetkin olivat muuttuneet hieman.

Tuen tarpeeseen liittyviä ajatuksia nousi esille monenlaisia. Suuri osa nuorista olisi kaivannut tukea käytännön asioissa. Yksi haastateltavista nosti esille avun tarpeen laskujen maksamisessa sekä apteekkiasioinnissa, joita oltaisi voitu hänen mukaansa harjoitella jo edellisessä asuntolassa. Myös erilaisten kodinkoneiden kuten uunin käytössä tarvitaan apua. Muutama haastateltavista kaipaisi tukea myös opiskelupaikan tai työpaikan hankkimisessa. Toisena puolena tuen tarpeessa koettiin henkinen tuki. Muutama haastateltavista on saanut tukea juttelemalla läheistensä kanssa. Yksi haastateltavista kaipaisi lisää kavereita ja näiden hankkimisessa tukea. Myös yksin kaupungille lähteminen tuntuu vaikealle, joten tässäkin asiassa olisi nuorta hyvä tukea. Ainoastaan yksi viidestä asukkaasta oli sitä mieltä, ettei olisi kaivannut minkäänlaista tukea muuttoon liittyen.

Muuttovalmennus koettiin kaiken kaikkiaan hyödyllisenä ja jännitystä helpottavana tekijänä. Osa haastateltavista oli sitä mieltä, että muuttovalmennuskerrat olivat riittäviä, mutta osa olisi kaivannut lisää kertoja. Olisi ollut hyvä, jos muuttovalmennus oltaisi voitu aloittaa aikaisemmin. Tutustuminen sekä tiloihin, että asukkaisiin etukäteen helpotti jännitystä eniten. Yksi haastateltavista olisi toivonut, että tiloihin olisi saanut tutustua paremmin. Myös henkilökunnan esittely olisi saanut olla laajempi. Yksi nuorista muutti Salinmäkeen muita myöhemmin ja osallistui vain kahdelle muuttovalmennuskerralle. Tämä nuori ei päässyt tutustumaan tiloihin eikä toisiin asukkaisiin etukäteen. Hän koki, että tutustuminen etukäteen olisi helpottanut jännitystä muuton suhteen. Esille nousi, että asiat, joita kävimme läpi muuttovalmennuksessa, olivat hyviä. Yhdessä tehtävät harjoitukset koettiin hyvinä ryhmäytymisen kannalta. Käytännön

asioiden selvittämiseen olisi hyvä keskittyä myös muuttovalmennuksessa. Yhden haastateltavan mukaan olisi hyvä myös harjoitella ruuanlaittoa muuttovalmennuksessa.

Kysymyksiä ja toiveita löytyi haastatteluista erilaisia. Kaksi haastateltavista koki tärkeäksi itsenäisen elämän ja sen kunnioittamisen. Toinen heistä pohti myös, että olisi mahdollista päästä itsenäisempään asumismuotoon asumaan. Kokkaus ja askartelu olivat myös tärkeitä asioita nuorille. Kumpaakin voitaisiin tehdä porukalla, mikä edesauttaisi yhteistoiminnallisuutta Salinmäessä. Juhlien kuten tupaantuliaisten järjestämisen mahdollisuus on hyvä asia nuorten näkökulmasta. Yhdestä haastattelusta tuli esille monia kysymyksiä kuten saako Salinmäkeen tuoda lemmikkieläimiä, voisiko jokainen saada oman postilaatikon sekä minkälaista energiaa Salinmäessä käytetään.

Nuorten aineistosta voi huomata paljon yhtäläisyyksiä etenkin muuttoon sekä muuttovalmennukseen liittyvissä asioissa. Joissakin haastatteluissa nousee puolestaan selkeästi esille haastateltavan oma persoonallisuus ja tämän kautta erilaiset ajatukset asioista. Tämä antaa monipuolista ja kattavaa aineistoa jatkoa ajatellen.

Vanhempien haastatteluista selvisi, että muutto herättää kaikissa haastateltavissa positiivisia tai normaaleja ajatuksia. Muutaman haastateltavan kohdalla herää kuitenkin ajatuksia myös siitä, miten nuori sopeutuu muuttoon. Tällaisen nuoren kohdalla itsenäistyminen ja muuttaminen pois kotoa ovat olleet vaikeita asioita, vaikkakin ajatus omilleen muutosta on tullut nuorelta itseltään. Muutama vanhemmista nostaa esille hyvänä asiana sen, että nuori pääsee tutustumaan toisiin nuoriin. Tähän asti nuori on viettänyt aikaa enimmäkseen aikuisten seurassa.

Kahta vanhemmista mietitytti myös kuinka kauan Salinmäen palvelukodissa nuori saa asua. Salinmäen palvelukoti ei ole tarkoitettu pysyväksi asumismuodoksi, vaan itsenäisen asumisen harjoitteluun. Olisi kuitenkin tärkeää tietää onko Salinmäki vain tilapäinen ja lyhytaikainen asumismuoto vai voiko nuori asettua sinne pidemmäksikin aikaa, jotta vanhempi voisi tukea nuorta tässä asiassa.

Yhdellä vanhemmista herää ajatuksia yhteisöasumisen haastavuudesta. Hän miettii nuoren sopeutumista yhteisöllisyyteen ja sitä kuinka jokaisen asukkaan tarpeet saadaan saatettua yhteen. Nuorella on paljon ideoita eri asioista, joten vanhempi miettii myös, että osaako nuori antaa tilaa muille nuorille ja heidän ajatuksilleen.

Henkilökunnan ympärivuorokautinen läsnäolo luo turvallisuuden tunnetta vanhemmille. Henkilökunta on suhtautunut nuoriin hyvin ja ollut ystävällistä. Toiveena olisi, että henkilökunta huomioisi jokaisen nuoren yksilölliset ominaisuudet. Vanhemmat ovat kokeneet, että he ovat saaneet tarvittaessa apua henkilökunnalta. Jos on jotain kysyttävää, aina on joku joka neuvoo ja auttaa. Hyvä ja kaunis ympäristö nähtiin etuna ja kunnioituksena vammaisia ihmisiä kohtaan.

Suurin osa vanhemmista oli sitä mieltä, ettei olisi kaivannut tukea nuoren muuton yhteydessä. Osa vanhemmista kertoi itse hoitaneensa asioita eikä heille tullut mieleen, että olisi voinut hakea tukea. Yksi vanhemmista olisi kuitenkin kaivannut enemmän tietoa Salinmäen palvelukodista etukäteen. Asuntola ja asumismuoto olivat hänelle ja nuorelle vieraita ja vielä muutonkin jälkeen asiassa oli epäselvyyksiä.

Vertaistuen tarve nähtiin hieman häilyvänä. Osa vanhemmista ei olisi kaivannut vertaistukea lainkaan. Osa puolestaan olisi nähnyt vertaistuen positiivisena ja hyödyllisenä asiana. Ajatusten jakamisesta olisi voinut olla hyötyä sekä itselle, että toisille. Yksi vanhemmista kertoi, että olisi voinut mennä itse vertaistukiryhmään, jossa olisi keskusteltu arjen pyörittämisen luovuttamisesta toiselle. Hänen mukaansa siitä olisi voinut saada itselle voimaa ja rohkeutta muutokseen. Vanhempi on myös miettinyt, että voisi olla itsekin joskus jakamassa vertaistukea ja avaamassa näkökulmaa toisille.

Ja aina must vertaistues on se voima et sillon ne ihmiset puhuu niiku samal kielel, et ne tietää mist on kysymys ja just ne tunnetasot mitkä siin käydää läpi niiku sen oman lapsenki suhtee tälläsis tilanteis niiku vahvois rakkauden tunteist ja huolen ja surun tunteist ni jopa vihan tunteisii. Et siin käydää semmone kauheen laaja tunneskaala läpi. (haastateltava 59v.)

Osalle vanhemmista käytännön asiat muuton suhteen olivat selkeät. Toiset olisivat kaivanneet kuitenkin käytännön asioiden selvittelyä ennen muuttoa. Esille nousi asi-

oita palveluiden saatavuudesta etuuksiin ja apuvälineisiin. Olisi hyvä, jos olisi yksi ihminen, joka kertoisi näistä asioista. Nyt vanhemmat ovat kokeneet, että asioita on tarvinnut selvittää melko paljon itse.

Yksi vanhemmista toi rohkeasti esille omia kokemuksiaan tuen tarpeesta nuoren muuttaessa pois kotoa. Hän on jutellut muiden vammaisten lasten vanhempien kanssa ja kertoo, että nuoren muuton venyttäminen liian pitkään, saattaa aiheuttaa tilainneiden kärjistymisiä sekä suhteiden viilentymistä. Muuton alulle laittaminen voi tuntua vaikealta, sillä siihen sisältyy paljon erilaisia tunteita vastuuntunnosta syyllisyydentunteeseen. Vanhempi on sitä mieltä, että suhteet voivat pysyä nuoren ja vanhemman välillä parempina, jos antaa vastuun ajoissa muille. Tällöin vanhempi voi keskittyä vain olemaan äiti tai isä. Ennen kaikkea olisi tärkeä ymmärtää, että on täysin inhimillistä tuntea tämänkaltaisia tunteita.

Kaksi vanhemmista nosti esille ajatuksen vertaistuesta muuttovalmennuksen yhteydessä. Vertaistukea kaivattaisiin niin nuorten kuin vanhempien suhteen. Olisi hyvä, että nuoret pääsisivät jakamaan positiivisia ja negatiivisia tunteitaan muuton suhteen toisten nuorten kanssa jo ennen muuttoa. Nuorilla olisi yhteinen tavoite ja he voisivat tavata vapaa-ajallakin toisiaan. Vanhemmille voisi olla vertaistukiryhmä muuttovalmennuksen yhteydessä. Se, että vanhemmat tunsivat toisiaan ja nuoria jo etukäteen, helpottaisi uuteen kotiin sopeutumista.

Muuttovalmennuksesta nousi monenlaisia ajatuksia esille. Ryhmässä tehtävät harjoitukset ovat hyviä ryhmäytymisen kannalta. Nuoren itsevarmuuden lisääminen ja kehittäminen ovat myös tärkeitä asioita. Olisi tärkeää luoda nuorille mahdollisimman turvallinen tunne muuton suhteen, jotta muutto tuntuisi mukavalle asialle.

Lähes kaikki vanhemmista olivat sitä mieltä, että muuttovalmennukseen olisi hyvä varata paljon aikaa ja tiedon muutosta tulla ajoissa. Muutaman osalla oli kuitenkin havaittavissa, että oli hyvä, kun tieto muutosta tuli myöhään. Tämä johtui siitä, että nuori olisi muuten stressannut muuttoa enemmän ja mahdollisesti jo perunutkin sen moneen kertaan. Tiukka aikataulu oli syynä siihen, että muuttovalmennus jouduttiin aloittamaan niin myöhään.

Haastatteluista kävi ilmi, että muuttovalmennuksessa olisi hyvä käydä läpi käytännön asioita enemmän ja selventää minkälaisia palveluita on saatavilla. Esimerkiksi muuttolista asioista, jotka pitää hoitaa, olisi hyvä olla olemassa. Sanallinen valmennus nuorille nähtiin hyvänä asiana, sillä siellä nuoret voivat vapaasti kysellä mieleen tulevia asioita. Hyvänä ajatuksena esille nousi myös se, että jokaisella nuorella ja vanhemmalla on omat haasteensa itsenäistymisvaiheessa ja tämän vuoksi muuttovalmennus tulisi järjestää näiden asioiden pohjalta.

Vanhempien haastatteluista tuli esille kaikenlaisia huolia nuoreen liittyen. Yksi vanhemmista on huolissaan nuoren kavereiden puutteesta, työpaikan löytymisestä ja muuttoon sopeutumisesta. Toinen vanhemmista pohtii, onko ryhmäytymisen kannalta hyväksi, että nuoret muuttavat Salinmäen palvelukotiin pikkuhiljaa. Yhdelle vanhemmista heräsi ajatus nuoren oma-aloitteisuuden lisäämisestä. Yksi vanhemmista on huolissaan nuoren terveydestä, kuntoutumisesta ja koko loppuelämästä.

Vanhempien haastatteluista voi havaita melko paljon eroja toisistaan. Tämä johtuu suureksi osaksi siitä, että jokaisen nuoren kohdalla on omat haasteensa ja vanhemmat keskittyvät oman nuorensa kannalta oleellisiin seikkoihin. Kuitenkin samankaltaisuuksia on havaittavissa tuen tarpeen ja vertaistuen kohdalla sekä muuttovalmennukseen liittyvissä asioissa.

Vertailin vanhempien ja nuorten haastatteluista nousseita ajatuksia keskenään. Niistä löytyi yllättävän paljon samankaltaisuuksia, mutta myös eroja. Huomasin kuitenkin selvästi, että asioita oli mietitty eri näkökulmista. Muuttovalmennus koettiin riittävän pituisena ja toisaalta taas liian lyhyenä. Aineistosta huomasin, että nuoret olivat omien vanhempiansa kanssa samaa mieltä muuttovalmennuksen kestosta.

Vanhemmat ja nuoret olivat yhtä mieltä siitä, että muuttovalmennuksessa olisi hyvä käydä läpi käytännön asioita. Ryhmässä tehtävät harjoitukset nähtiin kummaltakin osapuolelta positiivisina asioina ryhmäytymisen kannalta. Nuoret kokivat vertaistuen tärkeäksi muuttovalmennuksessa. Osa vanhemmistakin oli sitä mieltä, että vertaistuki olisi nuorelle hyväksi ennen muuttoa. Osalla vanhemmista heräsi ajatus myös vertaistuesta heille itselleen muuttovalmennuksen yhteydessä.

Nuorten huoli kohdistui enemmänkin muuttoon liittyvään jännitykseen ja sen pohtimiseen. Vanhempien haastatteluiden perusteella vanhemmat olivat taas enemmän huolissaan nuoren itsenäistymisestä ja siihen liittyvistä ajatuksista. Nuoret toivat esille myös paljon ajatuksia muuttovalmennuksen hyödyllisyydestä ja toisiinsa tutustumisesta ennen muuttoa.

5.3 Aineiston puoltamista ja horjuttamista – kriittinen arviointi

Opinnäytetyöni tekemiseen olen saanut luvan Lahden kaupungilta. Kaikki tutkimusaineisto hävitetään heti opinnäytetyön palautuksen jälkeen haastateltavien anonymiteettisuoja kunnioittaen. Tutkimusaineistoni oli melko pieni tulosten yleistettävyyden kannalta. Ihmisten ajatuksia ja tunteita tutkittaessa tulee myös muistaa jokaisen ihmisen yksilöllisyys. Voidaan kuitenkin miettiä voisiko asioilla olla toinenkin puoli.

Muuttovalmennus koettiin kaiken kaikkiaan hyödyllisenä. Nuorten kohdalla se helpotti jännitystä. Osa nuorista oli sitä mieltä, että muuttovalmennus oli kestoaltaan sopiva. Osa olisi kuitenkin kaivannut pidempää valmennusta. Olisiko muuttovalmennus kuitenkin nähty kattavampana ja hyödyllisempänä, jos aikaa olisi ollut enemmän ja valmennus olisi ollut laajempi. Kukaan nuorista ei ollut aiemmin osallistunut vastaavaan muuttovalmennuksen, joten vertauspohjaa ei heillä ollut.

Osa nuorista ja vanhemmista oli sitä mieltä, että olisi ollut hyvä, jos tieto muutosta olisi tullut aikaisemmin. Osa puolestaan oli sitä mieltä, että oli hyvä, kun tieto muutosta tuli suhteellisen myöhään. Tämä nähtiin positiivisena puolena silloin, kun nuoren itsenäistymisen kanssa oli pieniä haasteita. On kuitenkin vaikea sanoa, olisiko pidempi muuttovalmennus voinut olla hyödyksi tällaisessa tilanteessa. Tällöin nuorella olisi ollut enemmän aikaa sisäistää muuttoa, harjoitella itsenäiseen elämään kuuluvia asioita sekä tutustua uusiin naapureihin ja henkilökuntaan. Aikaisemmin saatu tieto sekä pidempi muuttovalmennus olisi tämän ajatuksen mukaan voinut helpottaa nuoren itsenäistymistä ja siihen liittyviä pelkoja.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Pohdin johtopäätöksiä yleisellä tasolla, kehittämis ehdotuksina sekä vertailuna aiempiin tutkimuksiin. Tämän kautta saan annettua laajemman kuvan haastatteluista esille nousseista ajatuksista. Aiempiin tutkimuksiin verrattessa voidaan huomata, miten eri näkökulmat vaikuttavat tutkimuksen sisältöön.

Tutkimusaineistoa tarkasteltaessa voidaan selvästi päätellä, että jokaisella perheellä on omat yksilölliset haasteensa kehitysvammaisen nuoren itsenäistymisvaiheessa. Aineistosta voidaan huomata myös, että käytännön asioiden selvittämisessä tarvittaisiin enemmän tukea ja siihen tulisi keskittyä enemmän muuttovalmennuksessa. Muuttovalmennus nähtiin kuitenkin hyödyllisenä ja jännitystä helpottavana tekijänä.

Yksilölliset haasteet ja tarpeet nuoren muuton yhteydessä nousi selvästi esille. Tämä olisi tärkeä asia ottaa huomioon muuttovalmennusta suunniteltaessa. Jotta muuttovalmennus olisi mahdollisimman kattava asiakasryhmään nähden, olisi syytä selvittää ennen muuttovalmennuksen suunnitteluvaihetta asiakasryhmän toiveet asiaan liittyen. Salinmäen palvelukodin nuorilta ja heidän vanhemmiltaan tulleet ajatukset esimerkiksi kaverin puutteesta, työ- tai opiskelupaikan hankkimisesta sekä käytännön asioiden selvittämisestä olisi ollut hyvä tietää etukäteen. Tällöin olisin voinut keskittyä näihin asioihin muuttovalmennuksessa huomattavasti enemmän. Muuttovalmennus olisi palvellut paremmin asiakasryhmän tarpeita.

Monen vanhemman kohdalla nousi esille henkisen tuen tarve oman jaksamisen suhteen. Puolet heistä ei olisi kuitenkaan kaivannut vertaistukea. Vertaistuki voisi helpottaa jokaisen omaa jaksamista, kun pääsisi jakamaan omia ajatuksia toisten kanssa. Eräs haastateltavista sanoi, ettei olisi osannut hakea tukea. Olisi siis tärkeää järjestää vertaistukea myös vanhemmille ja näin ollen antaa heille mahdollisuus osallistua sellaiseen.

Uudessa asumisyksikössä on aina omat haasteensa ennen kuin arki saadaan pyörimään rutiinilla. Tätä voisi kuitenkin helpottaa, jos henkilökunta tuntisi asukkaat paremmin jo etukäteen ja päinvastoin. Tällöin tiedettäisiin suunnilleen kunkin asukkaan

taitotaso ja osattaisiin suunnitella hänen ohjelmaansa sen pohjalta. Myös asukkaiden olisi helpompi luottaa henkilökuntaan, kun se olisi heille entuudestaan tuttua. Pidempi muuttovalmennus voisi olla avain tähänkin asiaan. Tällöin aikaa tutustumiselle olisi enemmän ja asiat voisivat sujua jatkossa helpommin.

6.1 Kehittämisehdotukset

Aineistosta nousee esille vahvasti jokaisen perheen yksilölliset tarpeet muuton yhteydessä. Näihin olisi hyvä jatkossa panostaa ja kartoittaa jokaisen yksilölliset tarpeet hyvissä ajoin etukäteen. Toisena ajatuksena esille tullut muuttovalmennuksen pituus on hyvä huomioida myös jatkoa ajatellen. Kerron seuraavaksi oman ehdotukseni muuttovalmennuksen järjestämisestä tulevaisuudessa. Oletan ehdotuksessani, että asumisyksikkö on valmistumassa ja kaikki asukkaat ovat näin ollen uusia.

Muuttovalmennukseen olisi hyvä varata puoli vuotta aikaa. Asukkaat olisi valittu ennen tätä ja heille olisi ilmoitettu uudesta asunnosta hyvissä ajoin. Ensimmäisen kuukauden aikana esimerkiksi muuttovalmennuksen vetäjä ja uuden asumisyksikön esimies haastattelisivat asukasta ja tämän vanhempia/vanhempaa tai muuta tulevan asukkaan läheistä henkilöä heidän toiveistaan muuttoa ja muuttovalmennusta kohtaan. Tällöin varmistettaisiin jokaisen asukkaan ja heidän läheistensä yksilöllisen tuen tarpeen mahdollisuus.

Toinen kuukausi varataan muuttovalmennuksen suunnitteluun. Muuttovalmennuksen suunnittelussa ovat mukana muuttovalmennuksen vetäjä, asumisyksikön esimies sekä muu henkilökunta. Muuttovalmennus suunnitellaan haastatteluista saatujen toiveiden ehdoilla. Toisen kuukauden aikana järjestetään kuitenkin jo ensimmäinen kehitysvammaisten asukkaiden ja heidän vanhempiensa/läheistensä yhteinen tapaaminen. Mukana on tällöin ainoastaan muuttovalmennuksen vetäjä ja asumisyksikön esimies. Jos mukana olisi myös muu henkilökunta, olisi porukkaa valmennuksessa mukana kerralla liikaa. Olisi ihanteellista, jos asumisyksikkö olisi tässä vaiheessa jo siinä kunnossa, että sisätiloihin pääsisi tutustumaan jonkin verran ja muuttovalmennus voitaisiin järjestää paikan päällä. Muussa tapauksessa tilat tulee järjestää muualta.

Ensimmäinen tapaamiskerta käytetään tutustumiseen. Tällä kerralla voitaisiin sopia myös nuorten tapaamisia jatkossa kyseisen kuukauden aikana. Nuoret voisivat käydä esimerkiksi keilaamassa tai syömässä porukalla muuttovalmennuksen vetäjän ohjauksella. Tämänkaltainen toiminta edesauttaa luonnollista kanssakäymistä ja tutustumista tulevien naapureiden kanssa.

Kolmannen kuukauden aikana alkaisi itse muuttovalmennus pyöriä säännöllisesti, mikä voisi tarkoittaa tapaamisia esimerkiksi 2-4 kertaa kuukaudessa. Tilat on hankittu joko tulevasta asumisyksiköstä tai tarpeen vaatiessa muualta. Muuttovalmennus on suunnattu sekä nuorille, että heidän vanhemmilleen. Ensimmäisellä varsinaisella muuttovalmennuskerralla nuoret kokoontuvat eri tilassa kuin heidän vanhempansa. Nuorille jaetaan ”muuttolista” tärkeistä asioista, jotka tulee muistaa ennen muuttoa. Tämän jälkeen he saavat kysellä vapaasti mieltä askarruttavia asioita. Vanhemmat ovat omassa tilassa ja heille jaetaan myös ”muuttolista” asioista, jotka on hyvä muistaa muuton yhteydessä. Vanhemmille kerrotaan etuuksista ja muihin käytännön asioihin liittyvistä asioista. Heillä on myös mahdollisuus esittää kysymyksiä asioista, jotka tuntuvat epäselviltä.

Jatkossa muuttovalmennuskerroilla tutustutaan henkilökuntaan, harjoitellaan erilaisia käytännöntaitoja ja jaetaan ajatuksia. Henkilökunta osallistuu joillakin kerroilla nuorten kanssa tehtäviin harjoituksiin, jotta he saavat tutustua toisiinsa. Nuorten kanssa opetellaan laskujen maksamista, ruuanlaittoa ja käydään läpi työnhakuun/kouluun hakuun liittyviä asioita. Jokaisella kerralla vaihdetaan ajatuksia niin yleisestikin kuin muuttoon liittyen. Vanhemmille pyörii oma vertaistukiryhmä, mikä on avoin kaikille halukkaille.

Osa muuttovalmennuskerroista voitaisiin varata ”asumisyksikön avajaispäivän” suunnitteluun. Avajaispäivään voisi osallistua nuorten lisäksi henkilökunta, nuorten vanhemmat, sisarukset ja muut läheiset. Nuoret saisivat itse yhteistuumin suunnitella, mitä asumisyksikön avajaiset sisältäisivät. Ne voisivat sisältää esimerkiksi makkaranpaistoa, kilpailuja ja nuorten esityksiä, ihan mitä vain. Tämä loisi yhteishenkeä niin nuorten läheisten, henkilökunnan kuin nuortenkin kesken. Asumisyksikön avajaispäivä voitaisiin järjestää asumisyksikössä joko ennen muuttoa tai muuton jälkeen.

Tämä muuttovalmennus on suunniteltu Salinmäen palvelukotiin muuttaneiden nuorten ja heidän vanhempiansa näkemysten pohjalta. Painotan kuitenkin, että jokaisella on omat yksilölliset toiveensa ja näkemyksensä muuttovalmennukseen liittyen, joten niiden huomioiminen suunnitteluvaiheessa mahdollistaa asiakasryhmää mahdollisimman hyvin palvelevan kokonaisuuden.

6.3 Vertailua aiempiin tutkimuksiin

Niemelän opinnäytetyön *Vertaismentorointi muuttovalmennuksen tukena* tavoitteena oli kuvata muuttovalmennusprosessi ja vertaismentaroinnin hyödyntäminen Kangasalan kunnan kehitysvammahuollon muuttovalmennuksessa. Hän oli kerännyt aineiston ryhmähaastatteluiden avulla, jotka ovat videokuvattu ja litteroitu. Hän oli käyttänyt analyysimenetelmänä myös sisällönanalyysiä. Tieto muutosta oli tullut asianomaisille noin kaksi vuotta ennen muuttoa. Asumisyksikkö ei ollut uusi ja asukkaita oli siellä jo entuudestaan. Vanhoja asukkaita, jotka olivat halukkaita, käytettiin uusien asukkaiden vertaismentoreina eli tukihenkilöinä. Myös vanhemmille pyöri vertaimentoriryhmä, jossa vertaismentoreina toimi vanhojen asukkaiden omaisia. Omaisten mukaan vertaistuki oli koettu hyödylliseksi. Asukkaita tähänkin asumisyksikköön oli tullut nopealla aikataululla ja yhtäkkiä, joten muuttovalmennusta ei tässä tapauksessa ollut ehditty järjestää. Muuttovalmennukseen osallistujia olivat kuitenkin olleet tyytyväisiä siihen, että muuttovalmennus oli alkanut hyvissä ajoin. He kokivat sen helpottavan sopeutumista uuteen kotiin. (Vertaismentorointi muuttovalmennuksen tukena 2012.)

Niemelän opinnäytetyö eroaa omastani siten, että asumisyksikkö, jossa muuttovalmennusta järjestettiin, ei ollut uusi. Hän myös pohtii muuttovalmennuksen merkitystä enimmäkseen vertaismentoroinnin näkökulmasta. Oman opinnäytetyöni tarkoituksena oli tuoda esille näkemyksiä muuttovalmennuksesta yleensä. Muuttovalmennus oli Kangasalalla aloitettu hyvissä ajoin ennen muuttoa, mikä vaikutti varmasti aineiston sisältöön. Muuttovalmennuksessa oli järjestetty vertaistukea myös vanhemmille. Niemelän opinnäytetyössä vertaismentorointi ja vertaistuki koettiin hyödyllisiksi asioiksi omaisten keskuudessa. Omasta opinnäytetyöstäni voin huomata saman, sillä

osa vanhemmista olisi kaivannut vertaistukea muuton yhteydessä. Toisaalta taas osa vanhemmista ei olisi kokenut tarvitsevansa vertaistukea. Vertaistuen tarjoaminen oli kuitenkin Niemelän tapauksessa houkutellut vanhempia osallistumaan toimintaan.

Toivanen pohtii opinnäytetyössään *”Passaa asua” Kehitysvammaisen ihmisen muuton tukeminen ja sopeutuminen uuteen kotiin* kehitysvammaisen ihmisen sopeutumisesta uuteen kotiinsa. Hänen opinnäytetyönsä on myös laadullinen tutkimus, jonka hän on toteuttanut teemahaastatteluiden avulla. Hän kuvaa kehitysvammaisen ihmisen omia näkemyksiä ja tuntemuksia muuton ja sen myötä tulevan elämänmuutoksen suhteen. Osa hänen haastateltavistaan oli muuttanut omaan kotiin vanhempiensa luota ja osa opiskelujen päätyttyä. Asumisvalmennukseen osallistuneet nuoret näkivät valmennuksesta seuraavia asioita: tulevien asuntojen katsominen, muuton harjoittelu, huonekalujen hankkiminen, kerhoihin ja leireille osallistuminen, muuttaminen omaan kotiin on osa aikuistumista sekä omien asioiden toimittaminen. Muutto oli sujunut hyvin kaikkien haastateltavien kohdalla. Uusien kavereiden löytyminen sekä omat tavarat oli nähty hyvänä asiana. (*”Passaa asua” Kehitysvammaisen ihmisen muuton tukeminen ja sopeutuminen uuteen kotiin 2002.*)

Toivasen opinnäytetyöstä voi havaita joitakin samoja piirteitä minun työni kanssa. Hänen tapauksessaan asukkaat olivat kuitenkin jo asuneet vuoden verran omassa asunnossa haastatteluiden aikaan. Oma opinnäytetyöni pohjautui nuorten muuttovaiheeseen, jolloin asumisyksikköön oltiin vasta muuttamassa. Toivasen opinnäytetyön haastatellut olivat kaikki nuoria ja he asuivat eri asumisyksiköissä. He olivat osallistuneet Pehmeä muutto – asumisvalmennukseen. Omassa opinnäytetyössä tulee esille myös vanhempien näkökulma asiaan. Muuttovalmennukseen liittyvistä ajatuksista voi havaita samankaltaisuuksia minun työni kanssa. Asuntojen näkeminen etukäteen sekä omien asioiden hoitaminen nähtiin myös Toivasen opinnäytetyössä tärkeinä tekijöinä.

7 PÄÄTÖSSANAT

Opinnäytetyö oli opettavainen matka. En ollut ennen tehnyt vastaavaa tutkimusta/selvitystä mistään, enkä tuntenut erilaisia tutkimusmenetelmiä juuri lainkaan. Olen oppinut ymmärtämään erilaisten menetelmien käyttömahdollisuuksia sekä hyödyntämään niitä käytännössä.

Haluan kiittää Lahden kaupungin vammaispalveluita mahdollisuudesta opinnäytetyöni toteutukseen. Tämän lisäksi haluan kiittää Salinmäen palvelukodin nuoria ja heidän vanhempiaan halukkuudesta osallistua tekemääni selvitykseen. Kiitokset myös Salinmäen palvelukodin henkilökunnalle, joka otti minut hyvin vastaan.

7.1 Yhteenveto ja itsearviointi

Opinnäytetyöni onnistui mielestäni tavoitteideni mukaisesti. Onnistuin pienestä aineistosta huolimatta saamaan selville tärkeitä asioita muuttovalmennuksen suhteen jatkoa ajatellen. Yhteistyö tilaajatahon kanssa oli sujuvaa, joskin tiedonkulku oli välillä hieman epäselvää.

Jatkossa olisi varmasti hyvä kiinnittää huomiota muuttojärjestelyiden aloittamiseen hyvissä ajoin ennen muuttoa ja kartoittaa asianomaisten toiveita muuttovalmennuksesta. Salinmäen palvelukotiin muuttaneet nuoret ja heidän vanhempansa kokivat muuton joka tapauksessa onnistuneena ja he olivat saaneet apua mieltä askarruttavissa asioissa. Pidemmän muuttovalmennuksen avulla voitaisiin kuitenkin edesauttaa nuoren sopeutumista tulevaan muuttoon.

Opinnäytetyöprosessin aikana olen oppinut paljon tämänkaltaisen selvityksen tekemisestä. Jatkossa osaan ottaa paremmin huomioon asioita, joita en ensimmäisellä kerralla vielä osannut.

LÄHTEET

Ahponen, Helena (toim.) 2008. Vaikeavammaisen nuoren aikuistuminen. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.

ARA 2012. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus. Arjen keskiössä – Uusia tapoja erityistä tukea tarvitsevien asumiseen ja elämään. Viitattu 25.9.2012.

<http://www.ara.fi/default.asp?node=1814&lan=fi>

Heikkinen, Eino & Tuomi, Jouni (toim.) 2000. Suomalainen elämäkulttuuri.

Vantaa: Tummavuoren Kirjapaino Oy.

Hulkkonen, Raisa & Kari, Päivi & Toivanen, Katja (toim.) 1996. Pehmeä muutto – asumisvalmennus Varsinais-Suomessa – meitä kaikkia tarvitaan. Tampere: Painoyksikkö.

Kaski, Markus & Manninen, Anja & Mölsä, Pekka & Pihko, Helena (toim.) 2001. Kehitysvammaisuus. Porvoo: WS Bookwell Oy

Kehitysvammaisten palvelusäätiö. Muuttovalmennus. Viitattu 26.9.2012.

<http://www.kvps.fi/kehittamistoiminta/muuttovalmennus/>

Ketju, Kehitysvamma-alan lehti 5/2012. Uusin eväin kohti täyttä kansalaisuutta.

Viitattu 31.10.2012.

http://www.kehitysvammaliitto.fi/wp-content/uploads/ketju_5_2012_nayte.pdf

Lahden kaupunki 2012. Asumispalvelut. Viitattu 25.9.2012.

<http://www.lahti.fi/www/cms.nsf/pages/FBBCF6867CAD4762C2256E7E00368FBA>

Lahti, kaupunki kaikille. Lahden kaupungin vammaispoliittinen ohjelma 2011-2016. Viitattu 25.9.2012.

[http://www.lahti.fi/www/images.nsf/files/B54442FED2E1A073C2257840004140E8/\\$file/Vammaispoliittinen_ohjelma2011.pdf](http://www.lahti.fi/www/images.nsf/files/B54442FED2E1A073C2257840004140E8/$file/Vammaispoliittinen_ohjelma2011.pdf)

Metsämuuronen, Jari (toim.) 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Niemelä Johanna 2012. Vertaismentorointi muuttovalmennuksen tukena 2012 Tampereen ammattikorkeakoulu. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö. Viitattu 27.9.2012

http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/42020/Niemela_Johanna.pdf?sequence=1

Ojala, Ulla (toim.). Opas lasten haastattelijoille ja kuvaajille. Helsinki: Aikakausmedia.
http://lskl.fi/files/608/Opas_lasten_haastattelijoille_ja_kuvaajille.pdf

Puranen, Tuula (toim.) 2007. Muuttovalmennus – Opas itsenäistyvän kehitysvammaisen muuttajan vanhemmille. Ylöjärvi: Painohäme Oy.

Sankari, Anna & Jyrkämä, Jyrki (toim.) 2001. Lapsuudesta vanhuuteen – iän sosiologiaa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Terveyskirjasto 2009. Kehitysvammaisuus. Viitattu 3.10.2012.
http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=seh00131

THL raportti 2011. Kehitysvammaisten asuminen. Uusi reformi 2010-2015. Viitattu 31.10.2012.
<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80019/654df847-a315-42e2-ab92-bebb8df864b7.pdf?sequence=1>

Toivanen Katja 2002. ”Passaa asua.” Kehitysvammaisen ihmisen muuton tukeminen ja sopeutuminen uuteen kotiin 2002. Pirkanmaan ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö. Viitattu 14.9.2012.
<http://www.kvps.fi/download/pdf/julkaisut/passaa-asua.pdf>

Vernerit 2012. Mitä kehitysvammaisuus on? Viitattu 1.10.2012.
<http://verneri.net/yleis/kehitysvammaisuus/mita-kehitysvammaisuus-on.html>

LIITTEET

LIITE1.

Kutsu

Olet muuttamassa omaan asuntoon Salinmäen palvelukotiin syksyllä 2012. Haluamme tarjota Sinulle mahdollisuuden osallistua muuttovalmennukseen, jotta muutto tuntuisi Sinusta mahdollisimman mukavalta ja turvalliselta asialta. Muuttovalmennuksen aikana tutustut uusiin naapureihisi, henkilökuntaan ja Salinmäen palvelukodin tiloihin etukäteen.

Muuttovalmennusta järjestetään yhteensä neljänä keskiviikkona klo 17.00-18.30. Ensimmäinen kerta pidetään ke 29.8. Ensimmäisellä kerralla olisi toivottavaa, että vanhemmat/vanhempi pääsisi mukaan tapaamiseen.

Jokaisella kerralla on eri teema. Teemaan liittyviä asioita käydään läpi erilaisin keinoin ja menetelmin, joiden tarkoituksena on helpottaa muuttoasi omaan kotiin. Ohessa on lista, josta voit katsoa mikä kullakin kerralla on teemana.

Teemat:

Ke 29.8.: Tutustuminen

Ke 5.9.: Ryhmytyminen & yhteisöllisyys

Ke 12.9.: Omat toiveet – millaisen kodin haluan?

Ke 19.9.: Loppufiiliksiä

Jokaiseen kertaan sisältyy ilmainen kahvitarjoilu.

Muuttovalmennuksen vetäjänä toimin minä, yhteisöpedagogi-opiskelija Emilia Lajunen. Teen opinnäytetyötäni muuttovalmennukseen liittyen. Tarkoitukseni on kartoittaa millä tavalla nuoret kehitysvammaiset kokevat muuton omilleen ja luoko muuttovalmennus turvallisemman olon nuorelle muutta.

Lämpimästi tervetuloa valmistautumaan muuttoosi!

Ystävällisin terveisin
Emilia Lajunen

LIITE2.

TÄLLAINEN MINÄ OLEN

Valokuva Minusta

Tietoja Minusta:

Minun nimeni on: _____

Olen syntynyt: _____

Lempiasioitani:

Lempiruokaani on _____

Lempimusiikkiani on _____

Lempivärejäni ovat _____

TV:stä tykkään katsoa _____

Vapaa-ajallani minusta on mukavaa _____

Harrastuksiani ovat: _____

Luonteeni ja taitoni:

Luonteeltani olen _____

Nämä asiat saavat minut ärsyyntymään: _____

Näistä asioista tulen iloiseksi: _____

Olen taitava _____

Tarvitsen apua _____

Läheisimmät ihmiset:

Perheeseeni kuuluu: _____

Läheisimpiä ihmisiä minulle ovat: _____

Ystäviäni ovat: _____

Muutto omaan asuntoon:

Millaisia tunteita, ajatuksia ja/tai pelkoja muutto minussa herättää? _____

Millaista tukea toivoisit muuttovalmennuksessa saavasi? _____

Millaisella mielellä odotan:

Muuttovalmmenusta? _____

Muuttoa omaan asuntoon? _____